

Mesečnik za odjemalce Vydrove
tovarne hranil v Pragi VIII.

Letnik X.

Predplačati se ne more.

1. maja 1913.

Ženitovanje.

Šimon Lomnický.

Utica na vrtu zelena
stoji, v nji rožica cvete,
rožica rdeča in dišeča:
povej, kje je lepše dekle?
Kolikrat zvečer je tam fant
slonel, reči sladke žgolet,
da prej cel svet pride na kant
kakor da bi on drugo vzel.
Pa ga je oče zalotil
jezil se nad njim in Minko.
„Z okleščkom te bom zapodil,
kaj mešaš mi hčerko brihtno!“
Ali kaj je vse pomagalo —
ljubezni ne vbraniš nikdar!
Dekle je jokalo, laskalo
in to pomaga povsod, vsikdar.
Oče se je branil in rentil,
mati so z Minko potegnili
in kdo bi v taki hiši prebil —
so se še očka spremenili!
Zato se je tako zgodilo,
da že danes Minko možijo. —
Glej, pri fari je že zvonilo:
Oj, ti dekliški stan adijo!
Najlepši od fantov je ženin,
najlepša od deklet nevesta,
par to v farah desetih edin.
Vse premaga ljubezen zvesta.
Mladenči in družice bele
srčno se ž njimi radujejo,
pesmi so glasne zadonele
veselo ohcet gostujejo.

Oče Košir z Vydro držijo,
sovražnik slabosti telesnih
piva, vina ne poželijo,
živijo po pametnih svetih.
In ko so se svatje veselili
srečno iz cerkve vrnili,
možki, ženske, tenki, debeli
okrog polnih miz zvrstili,
jih je Košir pozdravil tako:
„Saj vam je prijatljivi znano,
da alkohol škoduje močno
zato vem, da bo vsaki z mano,
če vruga prekolnem v peklo.
Toda veselje mora biti
na gostiji ženitvanski,
zato se upam ponuditi
vam vsem „Julep“ Vydrovanski.
To je zdrava, sladka pijača
dobro gre možkim v tek,

[ženskam

poda se k nji pečenka, pogača. —
Alkoholu se odrekam
Julep le mojo starost sladil.
Pijte, prijatelji predragi.
Krepko, zdravo moj rod naj živi!
Veseli se stavec z Vami
ta dan, živeli vsi in hvala,
da se radujete z nami.“
Mirno brez prepira in krika
se je gostija končala
in tega in onega mika
„Julep“, pijača ta zdrava.

Kako se kuha „Vydrovka“.

Kolikor je le mogoče, hvaležno objavljamo v vsaki številki pohvalne dopise od naših cenj. odjemalcev, ki nam s tem izkazujejo svoje priznanje. Izključno zavoljo reklame jih ne objavljamo, saj „Vydrovko“ poznate vsi, posebno jo poznajo naše ljube gospodinje, zato bi bilo brezpomembno, da Vam jo še posebej priporočamo. Vaša naročila najbolj dokazujejo, da Vam ugaja. Semtertje pa Vas vendarle opozarjamo na glavno načelo: Nikar ne omalovažujte tega, kako naj se „Vydrovka“ kuha. Če zapazite, da nima svojega dobrega in priljubljenega okusa, potem le iščite, kaj je temu vzrok. Gotovo niste „Vydrovke“ skuhale tako, kakor je treba. „Vydrovke“ ne smete nikdar kuhati zraven zrnate kave, temveč vsako posebej. „Vydrovka“ se kuha, zrnata kava pa samo opari. Žitna kava se navadno kuha 5 minut, nikdar ne več, zrnata kava se prisiplje, v trenutku se vkuha ter se takoj dene vstran, da se ubriše.

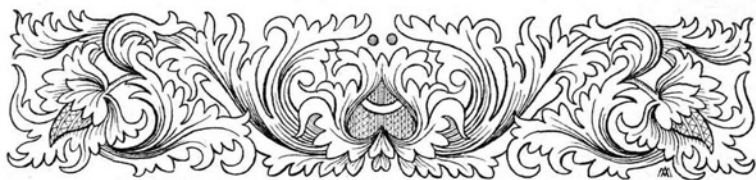
Potem se šele odlije. Če pripravljate zrnato kavo, potem izberite le najboljšo vrsto, zadostuje popolnoma, ako vzamete le malo zrn. Tega ni treba, da vzamete polovico „Vydrovke“, polovico pa zrnate kave, da zadobite začinjeno vkuho. Pri zrnati kavi ne morete varčevati. Vendar pa — a to le takrat, ako je sploh ne rabite. Zraven pa je treba dobrega mleka od krav, ki so dobro pitane, od suhih, mršavih krav ni dobro mleko. Priporočam neposneto mleko, pa še boljša je smetana h kavi. S smetano napravite iz „Vydrovke“ brez zrnate kave tako okusno in slastno pijačo, da bi jo angeljčki pili, ko bi usta imeli. Le poskusite.

Kolikor vem, imajo na Slovenskem povsod dosti zdravega in pristnega kravjega mleka. Kjer pa ga vendar manjka, tam pač ne moremo siliti gospodinjo, da se popolnoma odreče zrnate kave, če družini ne zadošča edina „Vydrovka.“ Toda, cikoriije nikdar ni treba zraven. Ali nudi cikoriija okus? Ne, temveč daja samo barvo, to ve vsaka pametna gospodinja. To pa je edina prednost cikoriije pred nadomestki iz zrnja, njen okus je ničvreden. Od cikoriije dobi kuhana kava barvo, a na drugi strani jo cikoriija pokvari s svojim zoprnim okusom. Zato je ne gledamo prijazno. So pa ljudje, ki pravijo, da je naš izdelek tega kriv, če „Vydrovka“ s cikorijo ni okusna. To pa se močno moti vsaka gospodinja, ako misli, da s kako cikorijo napravi „Vydrovki“ lepo barvo — ne, s cikorijo „Vydrovko“ le pokvariš.

Otrokom kuhajte samo „Vydrovko“, ne zastrupljajte nežnega otroškega organizma. Za otroke je najboljša ravno le „Vydrovka.“

„Vydrovka“ ugaja posebno odstavljenim otrokom. Navidezno bi bilo bolje, ako jim dajate kuhano mleko, ali izkušnja uči, da ga otroci ne pijejo radi. Mleko se z „Vydrovko“ zredči in s tem postane bolj prebavljivo.

Z „Vydrovko“ pa, ljube gospodinje, prihranite tudi veliko denarja, o tem ste se gotovo že prepričale. Ni naš namen, da Vam tukaj pridigujemo o varčnosti, to je popolnoma zasebna zadeva. Tukaj imamo na mislih narodno gospodarstvo: čim manj rabimo zrnate kave, tembolj pridobimo v narodnogospodarskem oziru. Ne eno zrno zrnate kave ni iz našega kraja, v žitni kavi pa je vse domače. Za zrnato kavo nam ne povrnejo niti vinarja, čeravno zanjo potrosimo veliko denarja. V Avstrijo se proda na leto za 70,000.000 kron zrnate kave. Ali to ni premisleka vredno?

VAŠA ZADOVOLJNOST JE NAŠ CILJ.

Toli nam lahko verujete, da hočemo doseči Vašo pohvalo in priznanje, kadar Vam priporočujemo svoje izdelke. Toda s tovarnarji in trgovci, ki hrepené le po dobičku, ki ne poznajo svoje dolžnosti, da morajo pred vsem zadovoljiti odjemalca, nimamo nič skupnega.

Eno samo naročilo nič ne velja, ako konzument, čeravno je molče blago plačal, ni bil ž njim zadovoljen. Seveda se zgodi, da tega včasi ni kriv izdelovatelj, temveč odjemalec, ki ni razumel, kako se izdelek rabi — imam lastne izkušnje. Kdor je kaj naročil, naj si že tudi prizadene, da izdelek tudi pametno poskusi in porabi. Vsled nevednosti je že marsikdo obsodil in zavrgel ta ali oni izdelek, čeravno je dotični izdelek drugače izvrsten.

Mi se ne bojimo take obsodbe, ker mi nimamo izdelkov, ki bi vsestransko ne ugajali naročnikom. Vsakdo izmed Vas lahko koristno porabi to ali drugo naše živilo. Naša živila in naši izdelki so za vsaki stan, za vsako hišo, brez ozira na premoženje. Če pa kdo ima preveč denarja, da mu ni treba piti „Vydrovke“, lahko stori, kaj hoče. Pravite, da ima čudne predsodke? Bodisi! Ako pa misli, da je „Vydrovka“ dobra samo za varčevanje, potem se res moti. Poznamo več odličnih gospodov, katerim so prej smeli prinesiti na mizo samo zrnato kavo, dandanes pa z veseljem pijejo „Vydrovko“ ter jo vsakemu priporočujejo. Najpoprej se je za žitno kavo odločila hišna mati in sicer zavoljo otrok. S početka je ravnala bolj na tihem. Hišni oče ali mož pa se je končno sam prepričal, da „Vydrovka“ ni nekak nadomestek, temveč istinita kava, zrnata kava pa da se porablja zraven le kot primes.

Razven „Vydrovke“ imamo še veliko drugih izdelkov in vsak je primeren za v s a k o hišo. Poskusite vse, potem spoznate, ljube gospodinje, da niste po nepotrebnem zapravile denar, nasprotno, vi ste za se in za svojce v vsakem oziru napravile lep dobiček. V vsakem našem izdelku najdete svojo korist, mi pa — Vašo zadovoljnost!

Izpregovorimo par besedi o vsakem izdelku posebej, če ni o njem pisano na drugem mestu v tej številki.

Juhine konzerve. Popolnoma gotove juhe ali v kockah po eni porciji, ali navagane v škatljico za 25 porcij, namreč: grahova, lečna, gobova, rezančna in riževa. S temi konzervami

napravite juho v 5 minutah, za riževo je treba $\frac{1}{4}$ ure. Drugega ni treba, kakor da juho še osolite po lastnem okusu. Pomislite le — polni krožnik precej goste juhe za šest vinarjev! Naše juhe rabite lahko ves božji dan, za južino ali za večerjo. Opoldan jih lahko tudi rabite, ako hočete iz mesa napraviti pečenko. Tudi ob petkih je primerno kuhati naše juhe, ki so ob vsaki priložnosti dobre in okusne.

Juhini pridatki. Pogosto se zgodi, da Vam ne ugaja goveja juha, ker ni bilo dobrega mesa. Z našimi juhinimi pridatki izboljšate vsako juho, ki potem zadobi močni in aromatični okus, kakor ga mora imeti dobra juha. Naši pridatki niso neke dišave, kakor prihajajo do nas iz prekmorskih dežel, s temi pač nimajo čisto nič skupnega. Naši juhini pridatki so pristen rastlinski izvleček. O kakovosti teh pridatkov se najbolj prepričate, ako si napravite bouillon. Na okrožnik nalijete krop in vanj denite žlico ali dve žlici naših juhinih pridatkov. Na ta način lahko primerite vrednost tega našega izdelka s konkurenčnim blagom, ki je navidezno le izdatno, dišečega okusa naših pridatkov pa nikdar ne doseže. Juhine prdatke uporabite lahko tudi za juhe brez mesa in za omake (sose).

Buhtin. Buhtin je začimba, ki je ne more pogrešati prava in dobra potica. Z buhtinom imate brez posebnega prevdarjanja in truda pecivo tako izvrstno zabeljeno, kakor je pač treba. Buhtin je v steklenici ter se lahko tako tesno zamaši, da zrak ne more v steklenico in buhtin ohrani dolgo svoj prijetni duh.

Gorčica. Izdelujemo gorčico dvoje vrste: drobno zmloto francosko in zrnčasto kremško, zadnja je bolj sladka. Zagotavljam Vas, da obe vrsti ste različni in boljši od navadnega blaga, ki se pod tem imenom prodaja v trgovinah, cena pa tudi ni višja. Naša gorčica je tako imenitne kakovosti, da jo lahko imenujemo „namizna slaščica“.

Oblati. Oblati so dobrodošli v vsaki družini, posebno pa ugajajo malim Vydrovčanom, ko jih gledajo tu pa tam v štacunah. Mi pa svojih oblatov ne prodajamo v štacunah, temveč jih pošiljamo naravnost na vsakega naročnika, kajti to okusno pecivo je najboljše le takrat, če je sveže in če ga naročnik kmalu porabi. Ako pa se v štacunah dolgo časa suši, potem ni več dobro. Za oblate ni škoda denarja, ker so res izvrstna slaščica. Izdelujemo: maslenke, ki so ocvrte v pristnem maslu, destinke so polnjene s sadnim kremom, delikateske pa so s strdom. Naročite si za poskušnjo.

Šumeči bonboni. Bonbon šumi, ako ga vržeš v kozarec vode. Vsled svojega kiselkastega okusa so šumeči bonboni jako osvežujoča pijača. Po leti ob vročini, pa tudi v bolezni so naši šumeči bonboni veliko boljši kakor drugi enaki izdelki. Izdelujemo „Ambo“ à 5 in 4 vin., „s sidrom“ à 4 vin. Obe vrsti v škatljicah po K 2.—. Tudi „sadno vino“ Bene 25 ko-

madov v škatljici po K 1— Nekateri odjemalci kaj radi mešajo „Bene“ z „Ambom“ ali pa s „s sidrom.“

O otroški moki nam ni treba veliko razpravljati. V vsaki družini je ni treba, v hiši pa, kamor je prihital novorojeni Vydrovčan poskusit pozemeljskih dobrot in nadlog, naj si preberejo, posebno mati, objavljena priznanja v vsaki številki „Dom. Prijateljca.“ Ali hočete čuti še več hvale? Lejte, da tega ni treba.

Julep je Vam že toli znan iz naših člankov, da bi bilo res najbolje, ako bi ga tudi že vsi pili. Abstinently gibanje je še tako mlado in dozda še zoprno, da morebiti marsikateri izmed naših gg. odjemalcev pošilja nas z nevoljo v puščavo, kjer ne raste ne ječmen, ne hmelj, ne vinska trta. A s tem se ne vjemamo, ker v puščavi ne rastejo tudi jabolka, višnje, robidnice, pa tudi grozdje ne, iz katerega je vendar nekvašen sok ravno tako dober kakor iz jabolk in višenj. Torej vstanemo, kjer smo in pogumno se bomo borili dalje zoper alkohol v pivu ali v vinu. Kjer je alkohol povzročil že kako bolezen, ali kjer živé prepričani abstinenty, tam lahko zmagujemo. Število pravih abstinentov se vedno množi! Ako pa se sami nočete odpovedati opojni pijači, potem je ne ponujajte vsaj otrokom. Starejšim dečkom prepovedujete tobak, a ponujate jim pivo ali vino, ki pa enako škodujeta mlademu telesu, kakor nikotin. Kako se Julep pošilja, o tem pišemo v posebnem članku, ravno tako tudi o „Vydrovki“, zasloveli žitni kavi.

Jež je zelo zanimiv sisavec, ne samo zaradi svojega igličaste-
ste-
ga oklopa, ampak tudi zato, ker se je dokazalo, da je proti
raznim strupom skoro popolnoma neobčutljiv. Kačji piki mu ne
bi nič škodovali, čeprav ne bi imel take obleke, ki ga čuva pred
vsemi sovražniki. Jež prenaša 115krat močnejše strupe, kakor
človek.

*

V šolah se učijo otroci premalo ročnih del. Posebno na
deželi bi bilo potrebno, da bi se tudi dečki učili raznih lahkih
opravkov; rezbarije, pletenja košar in drugih podobnih rečij.
Večina dečkov se posveti po šoli kmetijstvu in rokodelstvu in
težko je z njimi, če so nerodni in ne znajo vzeti nobenega orodja
v roke. V nekterih šolah na Češkem učitelji sami navajajo otroke
na ročna dela. Otroci delajo najprej igrače iz papirja, gline, lesa,
slame, poznejše pa tudi razne manjše praktične predmete. Tudi
v šolskem vrtu otroci delajo, ampak ne samo navadna dela;
vrt je sploh od otrok, otroci smejo tudi sejati, pobirati sadje,
sedeti v senci, zalivati cvetlice in se zabavati v vrtu. Tako, da

se naučijo ne samo, kaj se v vrtu dela, ampak tudi vidijo iz lastne skušnje vse koristi dobro obdelanega vrta.

*

Nekoliko turških pregovorov:

Najpametnejši sovražnik ti ne more toliko škodovati, kakor neumna žena.

Ljubezen naredi moža bogatega, ženo ubožno, moža močnega, ženo slabo.

Turška mati pravi svojemu sinu: Bodi pogumen, ampak ogibaj se nevarnosti.

Domače hiša je možu raj, če ima dobro ženo, če ima slabo in hudobno, pa peklo.

Kdor žalostno mater potolaži, je napravil deset dobrih del.

*

Cesarji, kralji in drugi vladarji in predstojniki držav dobivajo od javnosti primerne, včasih zelo visoke nagrade. Grki in Belgijanci plačajo vsak 50 vinarjev na leto. Vsak Avstrijanec in vsak Italijan da 46 vinarjev na leto za svojega cesarja, oziroma kralja, Rus 30, Nемеc 33 vinarjev. Predsednik Zjedinenih držav v Severni Ameriki dobi 20 vinarjev od vsakega državljana, predsednik francoske republike samo 15 vinarjev in predsednik Švicarske niti ne cela dva vinarja od vsakega državljana.

*

V Kaliforniji je sadjereja pod javnim nadzorstvom. Sadjerejci morajo v določenem času okopati drevje, očistiti in špricati, da se razna škodljiva golazen uniči in ne razširi. Vsaka občina ima svojega sadjerejskega inšpektorja, stroje za špricanje itd.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe i. t. d., naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na gospo Zofko Kveder v Zagrebu, Pantovčak 1b, Hrvatsko.

M. V.: Šolska naloga za silo. — **Savinski:** Čustveno prav lepa stvarica, literarno pa preneznatna. — **Leo Leon:** Volja dobra, — pero slabo, slabo. — **Stud. agric.:** Nekoliko lepih besed — pa brez melodije. — **Taborski:** Erjavec je poljši lov malo boljše opisal, kakor Vi. Morebiti napišete to stvar za jesen zanimivejše. Tudi tista dva hčera žganja zamenjajte drugič rajše za čaj, pa bodete videli, da se bo še lepše pelo. — **Slavko:** Vaša osamljena dekelca ne zasluži drugega. Vsak bi jo pustil, ko tako strašansko nepoetično vzdihuje za ljubeznijo; ni čuda, da ji je njen plemič pokazal pete. Vrgla sem jo v koš, tam bo imela vsaj družčino. — **Danilov:** Zakaj ne pošljete še kakšnemu drugemu listu? Zakaj bi morala ravno jaz botrovati prvcnu vsakega začetnika? Saj ne pravim, da ste brez talenta, samo vaje treba, zrelosti. — **France na Štajerskem:** Ej dragi moj, od kdaj se že ta pesem o „planincih“ poje širom lepe naše domovine! Na vse mogoče načine in viže. Prepozno ste prišli. — **Nadina:** Tudi Vaš „rožmarin“ pozna vsako slovensko dekle že zdavnaj, zdavnaj! — **Elza:** No, no, gospodična Elzica, prav pravilno pišete že. Samo to je sitno, da dandanes prvi poizkusi v nobeni stroki niso previsoko v čisljih. Mogoče bodete čez deset ali petnajst let najboljša naša pisateljica — kdo ve, ampak za zdaj morate pač še ostati pri — šolskih nalogah. — **Tildam:** Banalno. — **Čenjeni sotrudniki!** Pišite razločno, stavci so Čehi. Frankirajte zadostno svoja pisma, pišite samo po eni strani in ne pošiljajte mi vsak šmir — pardon! Tiste popol dneve, ko čitam rokopise, se mi zdi, da se ne polni samo moj uredniški koš, ampak tudi moja glava s praznim, počekanim papirjem. Saj se veselim nad vsako stvarco, ki kaže nekaj talenta, ampak toda koliko prazne slame, predno najdem kakšno skromno zrnce!

KSAVER MEŠKO:

DVOJNA POMLAD.

Pómlad mlada v deželi celi, cvetje pada kot snežec beli, v vseh vejah pevci pojo.	Leto dni, spet — snežec beli — cvetje vzcveti, spet pevci peli, a mene tedaj več ne bo ...

○○○

ZOFKA KVEDER:

MATI.

To se je zgodilo v nekem malem trgu na Hrvaškem daleč od železnice.

Vsi so jo poznali. V takih trgih pozna vsak drug drugega, ve za historijo od vsacega od kraja do konca.

Terezinka je bila hči občinskega bilježnika. Precej dobro je bila vzgojena in posebno rada je čitala. Bila je nekaj boljšega, čeprav je vzela krojača za moža. Oče ji je umrl, ko je bila stara štirinajst let in bolehna mati je bila vesela, ko je hčer že s šestnajstimi leti mogla poveriti poštenemu človeku, čeprav je bil le krojač in noben učen gospod.

Terezinka je bila dobra žena, pohlevna, prijazna, gospodarna. Edina njena nesreča je bila, da ni imela otrok. Otroke je imela nepopisljivo rada in zavidala je celo cigankam in beračicam, če so bose in raztrgane vendar le nosile okrogle rjave otročičke na rokah. Iz celega sosedstva so se zatekali otročaji k nji; šivala jim je punčke in pripovedovala pravljice, kakor kaka sivolasa, sključena starka tako potrpežljivo, čeprav ji je bilo še le dvajset let.

Nekoč se je zgodilo, ko je bila že šest let poročena, da je dobil zdravnik v onem trgu pismo, ki je vpraševalo, če bi se dobila v onem kraju kakšna poštena družinica, ki bi hotela vzeti k sebi gospodično, ki je prišla v nesrečo. Zdravnik je premišljeval in ugibal in odšel k Terezinki.

„Imate svojo hišo in dovelj prostora. Znanec mi piše tako in tako. Da se je zaljubil v dekleta, v učiteljico, ali da jo za zdaj še ne more vzeti. Pripetil se je maler, a on bi rad pomagal dekletu, kolikor je mogoče, spravil jo k dobrosrčnim ljudem, da počaka na otroka v miru in brez preganjanja in zaničevanja. Hočete vi, gospa Terezinka?“

Terezinka je hotela in gospodična se je priselila k nji. Plašna, objokana in zbegana gospodična, ki si ni upala pogledati nikomur v obraz in je mislila, da se ves svet zgleduje nad njo, da se je tako spozabila.

Terezinka jo je kmalu razvedrila, negovala jo je in ji stregla, kakor bi ji bila rodna sestra.

„Oh, draga, kako ste srečna!“ je rekla včasih. „In še jokate! . . . Jaz imam svojega Nika prav rada, ampak, če bi imela otroka, mislim, da bi se lahko odrekla celega sveta in še njega. Kaj je vredno, da ženska živi, če ni imela lastnega otroka? To je ravno tako, kakor rožni grm, ki ne cvete, kakor trta, ki ne rodi ne enega grozda. Bog me je kaznoval, da sama ne vem zakaj.“

Tako je kmalu potolažila gospodično in ta se je začela sama veseliti na dete. Skupaj z gospo Terezinko je šivala perilo, pripravljala blazinice za zibko, odejo in vse, kar je treba.

In vendar, ko je prišlo dete na svet, ga je bila Terezinka bolj vesela, kakor gospodična. Gospodična je vedela, da bo morala čez par tednov oditi zopet nazaj v mesto in se bo morala ločiti od drobnega sinčka, ki ji je tako sladko ležal na prsih. Terezinka je pa vedela, da bo imela dete zdaj čisto za sebe, zakaj dogovorili so se, da bo ostal otročiček dolgo pri Terezinki v reji, dokler se gospodična ne bo omožila in bo mogla vzeti fantka k sebi. Terezinka je postala živahna in vesela, cel dan se je smejala, bedela nad drobnim človečkom in mu prepevala pesmi, da bi slajše zaspal.

Gospodična je odšla in Terezinki je ostalo dete popolnoma in izključno na brigi. Nosila ga je okrog po trgu, kakor bi bilo njeno, kinčala ga je in oblačila, kakor malega grofičiča. Dete je uspevalo od dneva do dneva, nasmihalo se je Terezinki, božalo jo je in klicalo mama. Terezinka je bila srečna, samo včasih je spreletela misel njeno srce, da se bo gospodična omožila in vzela fantiča k sebi. Nikomur ni želela nič hudega, dobrega srca je bila in vendar je včasih molila pregrešno molitev, naj bi gospodično oni njeni pustil, da bi mali sinek za vedno ostal pri Terezinki. Lep otrok je bil, vsak se je čudil, kako prikupljivo lice ima dete, kako pametne oči, kako dobro uspeva in kako je ljubeznjiv. Nikamor se ni Terezinka maknila brez otroka in največji njen ponos je bil, če je srečala kakšno tujo žensko, kmetico, in je obstala pred njo, pogledala otroka in pohvalila: „Lepo dete imate, gospa, lepo dete, kakor slika!“

Otrok ji je vračal ljubezen in ji je bil vedno za petami. „Mamica moja! mamica moja!“ je klical cel dan za njo, obskaval jo in se stiskal k nji.

Bolj, ko se je dete razvijalo, večje skrbi je imela Terezinka zaradi njega. Gospodična je vedno pisala in oni njeni ni nikdar pozabil poslati prvega denar. Terezinka je večkrat spomnila v pismu, da ji ni za denar, da ji je mali tako ljub in drag, da bi še sama rada dala pol svojega premoženja samo zato, da ga

ima. Ampak prvega je zopet prišla nakaznica, kakor vedno. Potem je gospodična pisala, da je dobil njen dragi dobro službo in da se pripravljata na poroko.

„Vzeli mi ga bodo!“ se je zajokala Terezinka, vzdignila otroka k sebi in ga pritiskala na svoje srce. „Ampak jaz te ne dam, solnce moje, moje zlato, moj zaklad! Ali imaš rad mamico?“

„O, zelo rad,“ je odgovarjal fantiček in jo objemal.

„Ali pojdeš proč od mamice?“

„Ne, ne pojdem. Najlepše je pri mamici,“ je govorilo dete.

Toda njena žalost ni nič pomagala. Ko je bil dečko star tri leta, sta se pripeljala starša ponj, ona nekdanja gospodična, zdaj že gospa in njen mož, ki je izgledal zelo prikupljivo in pošteno. Ostala sta cel teden v gornji sobi pri Terezinki v gosteh. Terezinka se ni mogla ločiti od otroka. Res, ona druga ga je rodila v bolečinah in v trpljenju, ampak ona ga je ljubila morda še bolj goreče, gotovo, — bolj ga je ljubila. Da ni prišla njegova lastna mati ponj, — ne, nikoli za nobeno ceno se ne bi bila ločila od otroka. Proсила je od dneva do dneva, naj še malo ostanejo in mlada zakonca sta ji obljubila, da bodeta prišla v vsako leto z otrokom na počitnice k nji, da jo dete ne bo pozabilo.

Nazadnje so se vendar ločili in Terezinka je bila skoro bolna od žalosti. Objela je še enkrat ljubeznjivega dečka, podala ga v kočijo materi, zbežala nazaj v hišo in gori v spalnico, kjer se je vrgla na malo otrokovo prazno posteljo in se jokala, kakor brez uma.

Zgodilo se je, da je otrok po poti zbolel in čez nekaj dni v mestu umrl. Pisali so po Terezinko, naj pride na pogreb. Tam ste se objele v novem stanovanju, med samim novim, za srečo pripravljenim pohištvom nekdanja učiteljica in uboga Terezinka in ste obupno jokali, dve nesrečni materi. Pokopali so fantička, ki je umrl tako nenadoma in je s svojo smrtjo pahnil dve družini v žalost in obup. Ko se je vrnila Terezinka nazaj v trg, ni bila nič več vesela in živahna, nekako molčeča je postala, ogibala se je družbe in malo je hodila iz hiše.

*

Čez leto potem je umrl Terezinki mož in ostala je sama, stara komaj petindvajset let. Ker je bila precej premožna in še postavna, ji ni manjkalo novih snubačev. Ampak ona ni marala za možitev in je sama gospodinjala v hiši, malo šivala, malo gojila zelenje in cvetlice na vrtu in se preživljala na miren in prijeten način.

Prišel je čez nekaj let mlad brivec v trg in začel hoditi okrog Terezinke. Terezinka se je v začetku norčevala, češ, kaj bo ž njim, saj je precej mlajši od nje, ona bo že kmalu trideset, čeprav se ji ne pozna. In če je bila že tako dolgo sama, bo še tudi zanaprej. On pa je bil trdovraten, tako da so jo začeli v trgu že dražiti ž njim in ji prerokovati, da se bo že

omečila. Ona še mislila ni na to. In res ga ne bi bila vzela, da mu ni pomagal nekoč čuden in skoro smešen slučaj.

Terezinka je neko popoldne pri trgovcu v prodajalni izbirala blago za novo obleko. Tudi nekaj drugih trških gospa in meščank je bilo tam in so se pogovarjale in kratkočasile. Pa je prišla ciganka v prodajalnico in ko je videla toliko žensk, se je takoj začela ponujati, da jim bo prerokovala srečo in vgenila bodočnost.

„Ne iz kart, ampak iz dlani,“ se je pohvalila. „To ne zna vsaka in kar povem, se gotovo zgodi.“

Gospa so bile dobre volje in najprej ji je sodnikovica pomolila roko. Ciganka ji je prerokovala dolgo življenje in za otroke imenitne, visoke službe. Vse so se smejale, ampak sodnikoviči je preroštvo dobro delo in tudi druge so kazale dlani in dajale desetice.

Tudi Terezinka je prišla na vrsto.

„Vdova ste,“ je vedeževala ciganka, ki jo je morda poznala. „V kratkem se bodete spet omožila in dobila bodete otroka. Sina. Lep bo in pameten. In dolgo bodete živela. Tudi žalost Vam stoji. Mož Vas bo imel rad in premoženje se vama bo množilo. Učakala bodete visoko starost.“

Gospa in ženske so se zasmejale. Tudi komiji so se smejali in sam trgovec je rekel: „Sojeno vam je, gospa Terezinka!“

Ona se je branila.

„Kaj mi bo sojeno! Saj nisem neumna. In tisti sin! Če s prvim možem nisem imela otrok, bi z drugim še manj.“

„Zakaj ne? Vaš prvi mož je bil vedno bolj bolehen, brivec pa je močan in zdrav, kakor dren.“

„Mlajši je od mene,“ je ugovarjala Terezinka.

„Ravno zato pa,“ se je oglasila neka starejša skušena gospa. „Taki zakoni so redko brez otrok.“

Tako se je začelo.

Terezinka je premišljevala to in ono in je nazadnje res vzela brivca.

In glej slučaja! Še leto ni minilo, pa je že pestovala otroka, sina!

Cel trg se je zanimal za to in sama sodnikovica se je ponudila za botro.

Kako lepa so bila leta, ki jih je Terezinka zdaj živela. Tako bogata, solnčna in vesela leta!

Res, kmalu se je postarala po porodu. Prej gladka, nežna, rožičasta koža je postala nekako raskava in rjava. Ljudje so šepetali, da njen mladi mož rad pogleda za lepimi dekletmi, da ima ta in oni greh proti zakonski zvestobi na vesti. Tudi njej so prišle te govornice na uho. Pa se ni mnogo zmenila, skoro niti bolelo jo ni vse to. Mož ji je bil drugače prav dober, vedno je lepo ravnal ž njo. In pa sin! Moj Bog, če bi morala bosa hoditi in če bi jo kdo vsak dan tepel, vse bi lahko prenašala

in življenje se ji bi zdelo vseeno lepo in jasno, samo če bi ji sina pustili.

Bil ji je zelo podoben v obrazu in ponašanju, samo postavo in moč je imel po očetu. Rad je imel mater in vsak dan se je znova veselila nad njim, vsak dan ji je prinašal novo srečo. Kako ponosna je bila nanj! Najlepši dečko je bil od vseh drugih v trgu. Vsi so ji rekli to, ko je začel hoditi v šolo in učitelj ji je povedal, da je tudi prav nenavadno nadarjen. Živahen je bil, drzen. Na vsako drevo je splezal, ničesar se ni bal, povsod ga je bilo. Kakor žoga je bil živ, kakor bi ga veter nosil, tako je znal teči. In srce od zlata, čisto in brez laži, kakor biser. Kadar ga je pogledala, so se ji zaiskrile oči in v prsih je zadonelo nekaj nepopisljivo sladkega in toplega.

„Moj Milče!“ kolikokrat je zašepetala to sladko ime sred noči, ko se je prebudila in se spomnila, kako je srečna, kako dober je sinko, kako ljubeznjiv, lep in pameten.

Včasih so prišle kake hudobne sosede k nji in so se hinvasko vzgledovale nad njenim možem, češ, z ono Anko se je smejal na trgu, zdravnikovo Rozo je vščipnil v lice, ko je šla mimo od mesarja. Lahka kri je on, ona je predobra, bolj strogo bi ga morala držati, povedati mu rešnico in razložiti, kaj se spodobi za oženjenega moža in kaj ne.

Terezinka je skomizgnila z ramami in se nasmejala.

„Pustite to! Meni je to vseeno. Ne pije in ne zapravlja, doma je prijazen. Drugo mi je pa vseeno. Če ne bi bila njega vzela, ne bi bilo mojega Milčeta na svetu. In to je nekaj, kar ne smem pozabiti!

In že se je obrnila in šla klicat sina, da mu kaj da, kaj pokaže, da ga vidi, kako je okreten in lep, kakšne vroče, iskrece oči ima, kako bele zobe in kako sladek je njegov glas, kadar ji pravi: „Ti mama . . ., mama slišiš . . ., veš mama . . ., vedno mama, mama . . .“

Neumno je zaljubljena v sina, so govorili v trgu, a prav za prav jim je bilo to všeč. Deček je bil res, ko iskra, lepo ga je bilo pogledati . . .

Milče je bil že osem let star, ko je prišel neki dan nekako čudno rudeč in truden iz šole. Tožil je, da ga glava boli in kar sam od sebe se je slekel in legel v posteljo. Poslala je dekle v brijačnico po moža.

„Eh, kaj bo, malo preveč je skakal,“ je rekel ta.

„Mene je strah,“ je rekla ona. „Pojdi po zdravnika.“

„Saj se bo smejal, ampak, ker že hočeš, pa grem.“

Prišel je zdravnik in se ni smejal.

„Važna stvar. Škarlatica,“ je rekel ta in pisal recept in dajal svete.

Terezinki so se zašibila kolena. Vsa je strepetala.

„Gospod doktor, če umrje, jaz tega ne prenesem,“ je vzdihnila in postala je bleda, kakor stena.

„Bo že prestal, saj je močan,“ je tolažil zdravnik.

Nji pa je bilo, kakor da jo je zagrabila neka strašna, neusmiljena pest za tilnik in jo tišči k zemlji. Kakor žerjavica tako je peklo srce v prsih. Zunaj je sijalo solnce, nji pa se je zdelo, da je vse otrpnelo, vse izgubilo svoj lesk, barvo, da je svet v hipu postal čuden in tuj.

Sela je k postelji, zagledala se v sina in se ni več ganila proč.

Kako krasen otrok je bil to! Čelo visoko, plemenito, temne obrvi, kakor dva loka nad velikimi temnimi očmi, ki so jih senčile dolge fine trepalnice. Nos, kakor izklesan od umetnika, pa usta in brada. Celo telo kakor lep kip.

Še zdravnik je dejal: „Krasen dečko, škoda bi ga bilo.“

Oh, kako ga je gledala! S kakšnimi lačnimi, obupnimi očmi! Silili so jo, naj se spočije, naj je. Ona je samo eno odgovarjala: „Pustite me, pustite me! Ne motite!“

Trpela je ž njim.

In kadar jo je klical: Mama! — o, kaj je trpela! Srce bi si bila iztrgala iz prsij, a ni mu mogla pomagati nič, nič.

Ko je spal, kratko spanje v težki boleznii, je klečala na kolenih pred posteljo in molila in prosila Boga, naj ji prizanese. Samo še zdaj naj sin ne umrje, samo še malo naj živi. Samo še to leto, to pomlad, to poletje!

Niti solz ni imela. Kakor dva žareča oglja so jo žgale oči v jamicah in ni bilo solz, da bi olajšale bolečino. Shujšala je v par dneh do kosti.

„Čuvajte se, še vi bodeite oboleli,“ je svaril zdravnik.

„Kaj mi je mar življenje, če umrje Milče,“ je odgovorila.

Tolažili so jo, da ni smrtne nevarnosti, da bo deček prebolel bolezni. Ali ona je vedela, da bo umrl. Čutila je smrt od daleč. Vse bližje je prihajala, vedno bolj grozna, kruta, ledena.

Deset dni in deset noči je stala na straži ob postelji in ni zatisnila očij. V enajsti noči je deček umrl.

„Sinko!“ je zaklicala in ni se oglasil.

Vzdignila je njegovo roko in je bila mrtva, brez življenja. Zgrudila se je ob postelji na tla in tolkla z obrazom po podu, da se ji je kri pocedila iz nosa in ust. Zagrabila je z rokami posteljo, da je kri stopila izza nohtov in njen obupni in strašni jok ni bil podoben človeškemu ihtenju. Kričala je, kakor smrtno ranjena zver...

Prišel je zdravnik, vlili so ji opojno zdravilo v usta, da se je pogreznila v trd, brezčutni sen. Položili so jo v posteljo in spala je dva dni in dve noči. Kakor mrtva je ležala, samo včasih so stopile izza spuščениh trepalnic solze.

Pokopali so otroka med tem.

Bali so se za njo in ko se je začela buditi, je poslal mož po sosedo in po zdravnika.

„Umrli je, oh!“ je vskliknila in solze so jo polile curkoma, vsa je bila mokra od njih.

Vendar je bila mirna.

„Kje je, videti ga hočem!“

„Pokopali smo ga; vi ste bili bolni,“ je rekel zdravnik.

„Oh, in jaz ga nisem še enkrat pogledala!“ je zastokala. Tako je bila slaba, da je morala ostati še par dni v postelji. Potem je vstala in kakor v sanjah hodila okrog.

„Milče je umrl!“ Zakopali so ga!“ si je šepetala stokrat na dan in nove solze so jo polivale.

Sama je bila doma cele dneve. Mož je imel posla s svojim obrtom, sosede se niso upale blizu, ker jim je neprijazno odgovarjala na vse tolažbe: „Samo me pustite! Pustite me!“

Hodila je na grob, vsak dan. In ko je tako klečala na zemlji, čutila je vedno bolj svojo neizmerno izgubo.

Nikoli, nikoli, nikoli več!

Nikdar več ne bo slišala njegov smeh, nikdar več jo ne bo poklical, nikdar več ga ne bo videla!

In strašna želja se jo je polastila, da ga še enkrat vidi, enkrat edinkrat! Tisti njegov lepi, mili obraz, njegove lepe, kostanjeve lase, usta, tisto okroglo otroško bradico, vrat.

Še enkrat, enkrat edinkrat!

Že je potemnela njegova slika v njeni duši, že si ne more več predstaviti njegove poteze tako živo, kakor prej.

Klečala je ob grobu in z očmi je hotela prodreti zemljo, da ga vidi, vidi!

Spomnila se je, da se včasih zgodi, da odprejo grob, zaradi sodnije... Če bi nji to storili, bi ga videla...

Par dni je nosila to misel s seboj, potem je šla h grobarju.

„Odkopljite mi ga, tristo goldinarjev dam,“ je šepetala.

„Blazni ste!“ je odskočil. „Zaprli bodo vas in mene. In pa, to je strašno! Izpremenjen je, spačen...“

Odšla je in prihajala vsak dan zopet nazaj.

„Tristo goldinarjev... Enkrat po noči, nihče ne bo vedel...“

On je bil siromak, bolno ženo je imel doma, kopo otrok.

„Strah vas bo,“ se je branil. „Človek se strašno spremeni. Grozovito je, kako se spremeni...“

„In če se tudi. Moj otrok je. Tudi kosti njegove imam rada, vse, kar je od njega, kako bi me bilo strah lastnega otroka! Moram, moram! Bom sama, če mi nočete pomagali vi... Jaz sem njegova mati. Ne da mi pokoja. Malo las si bom odrezala za spomin...“

Potem se je odločil.

Po polnoči enkrat sta se splazila na pokopališče. Zvezde so svetile, razločili so se križi na grobeh. On je imel laterno pokrito z robcem.

Vedel je, kje je. Navajen je bil na to delo. V temi je odkopal. Ona je klečala zraven na stezi in molila in prosila Boga, naj ji odpusti, če je to zločin, kar dela. Ampak ona mora, mora! Srce ne da drugače.

Čez pol ure je prišel do krste.

„Nikar!“ je svaril. „Zadosti sva grešila. Zagrnil bom zemljo nazaj...“

„Ne!“

S težavo je privlekel krsto kvišku.

„Odprite!“

„Mene je strah! Nikar! Zal nama bo obema. V grobu je vse mokro. Mene je strah.“

„Mene ni. Vsi bomo segnjili. Moj otrok je, ljubim ga.“

Les je počil, pokrov se je odvalil.

Prijela je laterno, odgrnila ruto, nagnila se čez krsto.

To ni bil človeški glas, ki se je strašen, grozen, divji iztrgal iz njenega grla. Zgrudila se je, kakor mrtva na zemljo.

Laterna se je prevrnila in ugasnila.

Grobar ni bil ničesar videl prej, obrnil se je proč. Hotel je zbežati. Otrpnil je od groze. Pot mu je zledenel po telesu.

Vendar se je zmisлил na ženo, na otroke. Kaj bo iz njih, če ga zaprejo! Sunil je krsto v jamo, zagrebel v zemljo. Vzdignil žensko in jo vlekel iz pokopališča ven. Na cerkvenem pragu jo je položil in šel buditi župnika. Povedal mu je vse.

Terezinko so spravili domov. Dolgo je bila bolna in ko je vstala, je bila blazna. Vedno jo je bilo strah, vedno je prosila, naj jo ne pustijo same. Ali spomin na tisto noč je usmiljena priroda izbrisala iz njene pameti. Župnik je molčal. In kaj bi bilo pomagalo, da je govoril?! Ko je grobar umrl, se je stvar počasi zvedela v trgu, ali nihče ni šel naznanjat oblasti.

JOŠKO JAKŠE:

OJ POTNIK SAMOTNI.

Oj potnik samotni,
ki prvič po teh krajih hodiš,
v tej noči temotni,
si li trdno prepričan,
da si po pravi poti krenil?

Mar nisi videl razpotja
tam sredi široke poljane?
In tam ni nič zaznamovano,
kam vodi ta, kam ona pot,
tam ni nič kilometrovano,
kako je dolga ta, kak ona pot.

Mar hodiš brez ciljev,
ko nisi nič pomislil, nič postal
tam na križišču cest?

Kaj nisi se nič zbal
temne noči, neznane poti?
Kar brez skrbi si se podal
na pot, ki je zavita v temno noč?

Ne kaže pota zvezda ti vodnica,
ne kaže ti spomin nekdanje hoje,
a predno pride dneva porodnica,
kje daleč si že lahko s prave poti,
sam bog ga ve, kam pot te ta prinese.

Nihče ne pride ti naproti,
nihče v pozdrav ti roke ne poda,
nobeden te ne bo sprejel prijazno.

Zakaj torej tako potuješ,
mar hodiš brez ciljev
ti potnik samotni?...

Dober nasvet je zlata vreden.

Gost: „Vi krčmar, jaz vam lahko svetujem, kako morete prodati še več piva.“

Krčmar: „Le povejte, bom vam za to hvaležen.“

Gost: „Ako natočite vselej polni vrček.“

Tako je ...!

Ravnatelj: „Ne morem razumeti, kaj vam manjka pri meni: opravila imate dovolj, včasih z vami tudi uljudno ravnam in plača vam teče tudi ob takih dnevih, kadar ni gledališke predstave.“

Gledališki igralec: „Da, to je res, da plača teče, tako teče, da je žalibog ne morem dohiteti.“

KRISTINA:

□□□

BELE ASTRE.

Na mojem pianinu stoji vaza z belimi astrami. Cvetovi so še sveži in še vedno snežnobeli; le par cvetličnih zvezd poveša glavice in počasi vene. Vsak dan jim prilijem sveže vode in jih tako ohranim pri življenju. Rada bi jih obdržala še nekaj dni, ker je lepo in otožno sanjariti ob njih in se zamisliti v davno minule čase. —

Utrgala sem bele astre, ko sem zadnjikrat v letošnji pozni jeseni napravila daljši izprehod. Rastle so poleg male hišice, katera stoji sredi vinogradov v prijaznih Slov. goricah. Že od daleč so se bleščale bele zvezde in se majale v jesenskem vetru. Nekako ponosne so se mi zdele, ko sem prišla do njih. — Okrog in okrog je umirala narava, bele astre pa so živele vse lepe v svojem cvetju. —

„Da, da, vse mineva, umira in pada v grob, samo spomin ostane živ, lep in mil...“

Poprosila sem kmetico, ki je stopila iz kočice, da si smem natrgati šopek aster.

„Le natrgajte si jih — kolikor vam drago! Saj ne bodo dolgo cvetele, tudi njim so šteti dnevi. Jaz jih gledam skozi okno — lepe so, ker so tako bele.“ —

Stopala sem počasi proti domu. Solnce je zahajalo. Spremljali so ga zlatoobrobljeni oblaki. Ko je zatonilo, obstali so oblaki in gledali za solncem, za krasnim, zlatim solncem, ki je zašlo za daljnimi gorami, bogve kam v nepoznane dežele...

Splaval je moj pogled čez zavišnele višine, kjer je krvavelo nebo kot da je izlilo svojo srčno kri . . .

Za daljnimi, tihimi gorami je zašla tudi moja sreča. — Prišla sem domov, vtaknila bele astre v vazo in jo postavila na pianino.

Sedla sem in pričela igrati . . .

Zatrepetala mi je duša v glasovih, ko sem pela:

„Odkar odšel sem za vasjo
tja k beli koči pod goro...“

In spomini so prihajali, spomini moji lepi in mili. —

Bili so jasni poletni večeri, luna je sijala in rože na mojem vrtu so se rosile.

Z Radom sva stala ob vrtni ograji in strmela v ponočno lepoto. Tesno je držal mojo roko v svoji, kot da je ne izpusti nikdar več. — Zamišljene so bile njegove oči in misli so hodile po svetlih potih prihodnosti. —

„Zeleni šopek, rožmarin
srce je polno bolečin...“

Bele astre v vazi so se zgenile — in utihnili je moja pesem . . .

Zakrila sem obraz z rokami . . .

Bilo je pred tremi leti. — Z atejem moje Kristinke sva hodila po polju.

Na prostranem kmetskem vrtu so cvetele astre, bele, rudeče, temnoplave astre. Izmed vseh so bleščale bele astre in samozavestno dvigale cvetove. Napotila sem se, da bi čez plot segla in si natrgala belih zvezd, katere so bile najbližje.

A on me je zavrnil, naj jih ne trgam. „Ne vidim rad belih aster,“ je dejal — „to so nagrobne rože.“

Hodila sva tiho dalje in bila zatopljena vsak v svoje misli.

Listje je padalo raz drevje in ob potu so umirale poljske cvetice. Gozd je časih mogočno zašumel, kot da bi hotel dvigniti svoj proroški glas — Nobena ptičica pevka se ni oglasila, le vrani so poletavali po njivah. Vse je bilo žalostno in opustošeno. —

„Atej, atej!“ je klical tanek glasek za nama. Pribežali sta Kristinka in njena mala sestričina Milkica.

Kot rudeča jabolčka so jima bila lica in krilca so vihrala . . .

„Atej, rožice! Ná jih!“ In molila mu je naproti šopek belih aster.

„Le imej jih sama, ali pa jih daj mamici, jaz jih ne maram!“ In lahko se je nasmehnil.

Pojdita dalje, pravim dekletcama, le preveč se ne smeta oddaljiti.

Stopicali sta naprej in kmalo izginili za poljsko mejo. Zdaj pa zdaj sta pokukali nazaj, če midva prideva. Pokazalo se je rudeče krilce jedne ali druge, zabelil se je šopek aster . . .

Pred napolrazpadlo bajto je sedel deček, bos, v razcapani obleki. Roke je imel blatne — noge pa zatekle od mraza.

Ustavila sva se pred njim.

Pojdi v hišo, pravi Rado; slabo si oblečen in zebe te.

Prikrevsala je starka na prag.

„Iz usmiljenja ga imam pri sebi — a obleke mu ne morem kupiti. — Jesti pa ima, jesti! Atej mu je umrl, a mati služi v mestu. Pa kaj ti krajcarji, katere si prisluži — s temi komaj sama sebe preživi. Fant je revež! Nikogar nima, da bi se po-brigal zanj.“

Odšla je nazaj v hišo.

„Ubožci so otroci, kateri nimajo ateja, manjka jim glavna opora in obramba v življenji.“ Govorila sva še mnogo o bridki usodi takih zapuščenecv —

Bolelo me je srce in pojmila sem globoki pomen njegovih besed — — —

„Mamica! domov pojdimo!“ Prihitela je Kristinka — z belimi astrami v roki.

Obrnili smo se proti domu.

Čez Begunjščico je pihalo mrzlo in težke megle so se vlačile po vrhah.

Rado je pokašljeval v jednomer. — Kal pogubne bolezni — jetike, je bila v njegovih prsih. —

Pogledala sem mu v obraz. Nekaj mrtvega je ležalo okrog njegovih oči — a oko samo je bilo čudovito čisto in mirno. —

Pred Tomčevo hišo je stala teta Tona in migala z roko, naj hitreje stopimo k večerji.

Malici sta naji že čakali pred hišo, zasopli in upehani.

V Radovi sobi pa sem našla na mizi bele astre — nagrobne rože —

Čez leto in dan je cvetel na njegovem grobu cel grmiček belih aster —

MARIBORSKA:

V TUJINO.

Kam se peljete, žena?“ — „Peljem se v G.“ — „Toda kako je to mogoče, vaš listek glasi se, da greste v M. in tudi gre ta vlak ravno v nasprotno smer kakor za kamor ste ga vzeli.“ Star trebušast sprevodnik ozrl se je strogo, nezaupno v mlado blede ženo, ki je sedela z dvema malima otrokoma v vozu. Lice njeno je bilo še sedaj zelo zanimivo, toda v njem bralo se je toliko gorja in prestane bede, da se je morala smiliti vsakomur. To je opazil tudi sprevodnik in prijaznejše je nadaljeval: „Pa ali ste se zmotili?“ — „Ne, nisem se zmotila, toda spoznam, da sem napravila veliko nespamet. Ta listek bi bila morala zavreči in kupiti družega. Prinesel ga mi je moj

mož, ker hoče, da grem v M., toda jaz nočem. Bi li mogla popraviti to pomoto? Gospod, preskrbite mi, prosim, pravilni vozni listek, saj rada doplačam, verujte mi, da nisem mislila goljufati.“

Molče je poslušal mož to zatrjevanje mlade žene ter jej obljubil, da hoče po svojej moči vrediti to zadevo.

Ko so se zaprla za njim vrata, premaknila se je k našej potovalki-postarna ženica, ki je bila edina sopotnica, ter jo zaupljivo vprašala: „Zakaj pa nečete iti v M., saj tja je bližje in z dvema tako malima otročičema tudi ni prijetno potovati.“

Molče se je ozrla mlada žena na ljubko dete, ki ga je držala v naročju, med tem ko je večja deklica z otroško radovednostjo in pozornostjo gledala skozi okno.

„Moj mož hoče, da grem k svojim starišem in ker je do sedaj vse dosegel, kar je hotel, misli, da mu obvelja tudi to pot.“

Polile so solze mlado ženo in obrnila se je v stran, namenjena ne razkrivati svoje boli popolnoma tuježenski. Ta videč, da ne pridobi veliko s svojo vsiljivo radovednostjo, omolknila je razžaljena, ter si kmali poiskala v drugem oddelku svoje zabave. Mlada mati pa se je zamislila. Pred njo se je razgrnila minulost, tako krasna nekdanj, a tako neizrečeno kruta v zadnjih letih. In danes še ni končana moč črne osode, še vidi pred seboj negotovo, odrekanja polno pot, ki se zagrne morda celo v smrt. Videla je imovit, ponosen dom, ona edinka, ljubljena znotraj in zunaj tega doma, njenega rojstnega doma. V njem se je zavedala samo, da je srečna v svoji priprosti, nerazvajeni naravi. Kaj je bil njej mari celi svet. Ona je imela svojega v obližju matere, ki jo je brezmejno ljubila, v obližju svojih znancev in svojih cvetic. Toda to srečo, ta mir so ji menda zavidali bogovi. Padla je na to jasno, mirno srečo temna senca krute osode, ki je bila namenjena ne zapustiti je, dokler ni do skrajnosti izmučena njena duša in njeno telo.

Bilo je v pozni jeseni. Velo listje, kar ga je bilo še po drevju, trgala je burja ter ga nosila po ozračju. Šum vode družil je se s šumenjem vetra in vse je bilo tako neznansko tožno in pusto, ko so hodili krog po navadi tako mirnega doma razni ljudje. Povodenj je napravila v preteklej noči mnogo škode in ta nenavadni prirodni pojav jih je privabil iz mesta. In tedaj ga je videla prvokrat. Vabil jo je, kakor vabi povodnji mož, obetal ji je vse zaklade, pripravljen delati noč in dan za njo, samo da bode njegova na veke. Kakor čarovnik znal jo je odvrniti od vsega, kar jej je bilo do sedaj drago. Strup svojega sovraštva do človeštva ji je vlival v dušo, samo da ni čula pravih prijateljev, ki so jo svarili pred njim. Pripravljena je bila žrtvovati mu vse, kar je in kar ima, samo da ji ne bode očital sebičnosti in brezznačajnosti.

Tedaj se je začela njena osoda, katere nasledki so, da se danes sama takorekoč brez novčiča podaja z dvema nedolžnimi bitji v mrzli, tuji svet. In kako je bilo? Ne vrši se dostikrat

tako čudno in osodno kakor se je vršilo v njenem domu, kojega mu je prinesla za doto. Lepo premoženje ga je zamamilo, naredilo ga lahkomišljenega. To premoženje je nameraval podeseteriti, sebi in nji vstvariti krasno bodočnost brezdelja in uživanja. Toda, za izpeljanje podjetij, ki so se porajala v njegovi glavi, je bilo treba pristnih cesarskih denarjev in iste je dalo, je dati moralo njeno posestvo. Dolg na dolg se je kopičil, ena menjica je odpirala pot drugi in ves ta dragi denar so požrla podjetja, ki so pa vedno propadala. Išoč vedno novih virov, je šel za svojimi fantomi, ona pa je doma odrekala se vsemu, samo da kolikor mogoče zadrži popolni poraz domovja. Delala je kot zadnja dekla, a za vse to ni imela nikdar priznalne besede iz njegovih ust. Njemu, ki je hrepenel vedno le po nečem visokem, je bilo vse njeno prizadevanje ničevo. Zastoj je bilo, da ga je često na kolenih prosila, naj se odreče špekulacij, naj živi zadovoljen z navadnim delom v krogu svoje družine, naj nji odvzame nekoliko bremena in naj ne pusti nositi vso skrb in težo nji sami.

Zaman! Ako je bil dobre volje, jo je tolažil z vspehi bodočnosti, slikal ji je življenje, ki ji tisočero povrne vse, kar mora sedaj trpeti. Gorje pa, ako mu je potožila skrb in trpljenje svoje, ko je bil slabe volje. V zavesti, da ima žena prav, jo je preklinjal. Najbolj nezaslišana očitanja so bila odgovor njenim tožbam. Mlada žena je naposled izprevidela, da se vpira zaman, da je njeno trpljenje popolnoma brez vpliva nanj, vdala se je osodi ter molče, duševno in telesno uničena čakala, kedaj se nekdanje blagostanje zruši v nič. Varstvo svojih pravic bi bila pač lahko iskala pri oblastih, toda tožiti svojega moža se ji je zdelo podlo, ker ga je vzlic vsemu še vedno ljubila. Njeni sorodniki so se odvrnili od nje. Nikogar ni imela, komur bi bila potožila svojo bol, svoje nesrečno življenje. In danes, ko se je završilo, česar se je toliko bala, danes hoče njen mož, da naj gre z otrokoma k svojim starišem. Ni poslušala jih svarjenja pred njim, ni čula pozneje, ko so ji branili gmotno podpirati njegove vratolomne načrte. Kaj so vedeli njeni stariši, da se mu ona mora vkloniti v vsem in ako bi jo stalo življenje? Vsojeno ji je bilo, da je bila napram njemu brez moči, vse je dosegel, kar koli je želel in naj bi ji bil velev iti v smrt. Tako močan demonski upliv je imel nad njo in edino tega nikdar odpustiti ne more, da je ta vpliv tako grozno zlorabil. Toda danes se ji zdi, da se je zlo-mila ta premoč njegova nad njo. Prvikrat je ravnala samostojno. V nasprotno smer jo vozi vlak in naj se podirajo za njo vsi mostovi, nazaj ne. V svoji duši čuti voljo delati in naj bi morala seči po najtežjem delu, samo da preživi pošteno sebe in ta dva malčeka. Vse hoče prenesti, saj ne bode stoteri del tega, kar je morala prestati, ko je bila pred kratkem navidezno še imovita posestnica. Tujina ji ne bode več mrzla in kruta, odkar je izgubila domovino in svoje zavetje.

VERA:

TO HUDIR JE.

To hudir je, moja okna
niso na cesarsko cesto
in ne peljejo v mesto
moje žalostne oči.
Skozi moja majhna okna
vidi le se vrh Kostanja,

v njem golobček sladko sanja,
misli nanjo, ki je ni . . .
Vendar skozi moja okna
zjutraj solnce prileskeče,
na nje mi prišepeče,
kaj ko davnih, davnih dni —

□□□

KSAVER MEŠKO:

MOJA KRIVDA.

Če sem trpel v življenju,
se bridko pokoril,
kaj bi se na svet jezil!
Saj sam le vsemu trpljenju,
vsi boli kriv sem bil,
kaj zdaj bi druge dolžil!

○○○

J. E. RUBIN:

GREŠNICA.

Ko so zapeli zvonovi, se je Alejka predramila iz svojega polspanja in je dvignila glavo. Zunaj se je svitalo . . . Ozirala se je okoli, kakor v blodnji. Njene obupa polne oči so iskale odgovora: da ali ne . . . Nazadnje je ostala obrnjena proti oknu, prejela se je krepko za rob postelje in je odločno rekla: „Da!“

Njen glas je zadonel po prazni sobi in zdelo se ji je, da ga je izgovoril tudi nekdo drugi, ne ona sama. Zato je še enkrat ponovila:

„Da . . .?“

In zopet je odmevalo, kakor da ji nekdo pritruje. Se enkrat je izpregovorila in je vprašala:

„Da?“ . . .

In zopet ji je glas pritrdil. V srcu je čutila, da je prišel odgovor od tam, odkoder si ga je želela.

Vstal je v tem jasnem jutru in me kliče, si je govorila tiho ter je strmela v dan, ki je sijal zunaj nad zaspanimi hišami. V mladem jutru so peli zvonovi . . .

Oglasile so se stopinje na vasi. Ljudje so šli v cerkev.

„Ob petih bo vstajenje in mnogi hočejo še pred tem pomoliti pred božjim grobom.“

Alejka je vstala in se je začela oblačiti. Vsa obleka je bila pripravljena, dasi zvečer še ni vedela, ali pojde k vstajenju, ali ne . . .

Bilo ji je prepovedano.

Zvečer je prišla mati domov in je s solznimi očmi začela staro pesem:

„Nikamor ne pojdeš! Ne delaj mi sramote na veliki praznik . . . Oče je zvečer godrnjal. Ne stopaj mi iz hiše čez praznike. Tudi v cerkev ti ni treba. Bog ne mara grešnikov. Rekel je: jejte velikonočno jagnje v znamenju čistosti . . .“

„Vem, zakaj hočeš k procesiji,“ je govorila mati zvečer, „da bi ga videla. Bog ne mara take pobožnosti. Fej, kakor da ni že dovolj greha. Dan vstajenja ni za take ljudi. Kako velikonoč sem morala doživeti . . .“ In so jo oblile solze, kakor po navadi.

Alejka pa je poslušala in ji je bilo, kakor da bi ji rezal srce. Pomislila je pri tem na njega . . . Ko ga je srečala na cvetno soboto, se je hladno poslovil in ji je rekel:

„Ne hodi mi o praznikih na dan, da ne bodo ljudje kazali za teboj. Dovolj je jezikov . . .“ Hotela mu je takrat povedati nekaj, kar ji je tako ležalo na srcu. Toda sprejela je besede in ni odgovorila nanje. Padle so v srce in so žgale kakor žerjavica, vržena od grešnika grešnici na glavo.

Tako je prešel cel veliki teden in z vseh obrazov je čitala isto ostro prepoved. Drugi so se pripravljali na praznike — ona pa je hodila kakor zavržena grešnica, ki ni vredna, da je dočakala praznik vstajenja.

Noči so bile trudne, mučile so jo težke misli.

V petek je bil odprt božji grob in ljudje so šli trumoma v cerkev. Tudi ona je hotela tja. Zakaj ne? Ali ni Magdalena spremljala Gospoda na poti trpljenja prav do groba? Ali ni rekel, da ji je odpuščeno, ker je veliko ljubila?

Toda mati ji je z objokanimi očmi prepovedala iti v cerkev.

„Ne hodi mi izpod strehe. Mnogo ljudij je na vasi in v cerkvi in vsi bi kazali za teboj . . .“

* * *

Zvečer pa, ko je bila mesečna noč, se je splazila Alejka k vratom in je odšla v cerkev. Zavila se je v veliko ruto in je vstopila pri stranskih vratih, da bi je ne videli . . . Po klopeh je sedelo še nekaj domačih žensk, ki so polglasno molile — drugi so bili ljudje od daleč, z neznanimi obrazi. V stranski kapeli se je svetil božji grob v nešteti lučih.

Splazila se je tiho ob klopeh po temi do kapele. Pokleknila je in se je plazila po kolenih naprej. Nje duša je trepetala od radosti in obupa . . .

„Ti, ki si sprejel Magdaleno,“ je govorila sama pri sebi, „ti, ki si dober in usmiljen, ti veš, kakšna je bila moja slabost, ti ne gledaš na moj greh, kakor svet, ti vidiš mojo ljubezen in veš, da v srcu ni grešne misli . . . Ti boš odpustil, česar svet ne more odpustiti . . .“

Sklonila se je in se je plazila naprej. Zapazile so jo pobožne ženske, ki so klečale v prvih klopeh in so staknile glave.

„Neverjetno, da si upa,“ je zašepetala ena, „da se ne boji Boga, grešnica!“

„Ki je za nas križan bil,“ je molila druga na glas.

„Pojdi in ji reci, naj odide. Naj ne žali Boga in naj ne dela sramote celi fari,“ je svetovala prva drugi.

„Za vse tiste, ki tvoje ime onečaščujejo...“ je molila druga na glas.

„O Bog, odpusti ji, saj ne ve, kaj dela...“ je godrnjala prva. Alejka pa se je sklonila nizko in se je bližala grobu. Lučice so brlele in monštranca se je svetila pokrita z belim tulom, posejanim z bliščečimi biseri... Dva angela sta stala na vsako stran — ob kraju pa dva lesena vojaka, ki sta stražila grob.

„Da si upa približati se,“ je šepetala prva ženska v klopi.

„Odpusti nam naše dolge, kakor tudi mi...“ je vzdihovala druga.

Alejka pa se je približala grobu in se je sklonila nad podobno Gospodovo.

„Ne sprejmi tega poljuba, kakor poljub hinavstva in izdajalstva. Sprejmi ga kot znamenje kesanja in ljubezni. Gospod, ti nisi umrl, ostal si v ljubezni — glej tako hočem ostati...“

Tako je molila in je poljubila hladna ustna... Poklonila se je, zavila se je v ruto in je izginila iz cerkve...

„Grozno,“ je govorila ženska v klopi, „da je ni sram...“

„Ki si za nas trpel in umrl,“ je molila druga ženska na glas.

Alejka pa je hitela domov in čuden mir je vladal tisto noč v njenem srcu.

„Pojdem. Tudi na vstajenje pojdem,“ si je govorila, in jaz vem, da mi boš odpustil moj greh...“ si je dalje govorila, predno je zaspala.

Toda mati je drugi dan zvedela, da je bila v cerkvi in v hiši je bil prepir...

Ko pa se je približala sobota in so se vsi pripravljali na praznik, je tudi Alejka pripravljala obleko, kakor vsi. Veselila se je drugega dne. Zvečer pa so ji prepovedovali iti k vstajenju.

Zato je imela Alejka težko noč. Zaspala ni dolgo in se je bojevala sama s seboj. Čutila se je popolnoma zapuščeno in nikogar ni bilo, ki bi mu mogla povedati vse, kar je mislila. Tako je odbila že polnoč. Prišel je dan vstajenja.

Naenkrat se je Alejki zdelo, da čuti stopinje po sobi... Kakor da je nekdo tiho odprl vrata in se je približal postelji... Kakor da se je stegnila lepa bela roka z nežnimi prsti... Kakor da je šla jasna bela postava skozi temo...

„Gospod!“ je zaklicala. Odmevalo je po sobi in kakor da je nekdo ponovil:

„Jaz sem...“

Zavila je glavo v vzglavje in je zaplakala:

„Odpusti... ti si tako dober in jaz sem grešnica...“

In zdelo se ji je, kakor da je nekdo položil ljubezni polno roko na njeno utrujeno glavo.

„Drugi so šli k velikonočni spovedi in so se očistili. Jaz pa z grehom na duši praznujem dan tvojega vstajenja...“

In kakor da je šel šepet ljubezni polnih usten skozi noč:
„Vse ti je odpuščeno, ker si veliko ljubila...“

„O, veruj, veruj, ti veruj, ki vidiš srca naša. Kako sem hrepenela po tvojem odpuščanju ne zaradi greha — ampak zaradi tvoje ljubezni...“

In kakor da je svetloba šinila v njeno srce:

„Mir s taboj na ta veliki dan...“

„Zato sem hitela k Tvojemu grobu, hotela sem, da bi ne sodil po krivem grešnice...“ Dvignila je glavo in se je čudila, s kom govori... Toda, ko je pridržala sapo, se ji je zdelo, da nekdo odhaja iz sobe...

Popravila je vzglavje in je zaspala.

Tako se je vzbudila, ko so zapeli zvonovi...

* * *

V trenutku se je spomnila na vse, kar se je zgodilo. In ko se je spraševala, ali naj gre k vstajenju — se je odločila, da pojde... Oblekla se je v najlepšo prazniško obleko, lase si je spletla v dve kiti in jih ovila okoli glave, kakor na poročni dan. Pogledala se je ob jutranjem svitu v zrcalu in jo je vznemirilo, ko je zagledala svoje lepo lice.

„To je bil začetek greha,“ je pomislila.

Dala si je židano ruto na glavo, potem pa se je vsedla na stol k oknu in je gledala v vstajajoči dan.

Zvonovi so peli čez pomladansko plan.

Ljudje so od vseh strani polnili cesto.

Vrata so se zunaj zaprla. Oče in mati sta odšla v cerkev.

Vstala in se je odpravila na pot. Ko je stopila na vas, se je boječe ozrla. Vsi so že odšli. Stopala je po poti navzdol in se je ozirala v jasno jutro nad seboj.

„Ti sam si me povabil, da pridem,“ si je govorila v srcu in je čutila v sebi mir in radost. „Kaj so ljudje proti njemu, ki daje tolažbo grešnikom...“

Zvonovi so oznanjali začetek božje službe. Procesija se je začela. Prišlo je v vas polno ljudstva. Ljudje so se gnetli okoli cerkve in so se spravljali v vrste. Prvi banderi so se že pomikali po cesti. Veličastno so plavale njih rudeče barve v jutranjem solncu in njih krone so se svetile v bliščečih žarkih.

Iz cerkve je že prihajalo petje, med katerim so se oglašali glasovi zvoncev.

„Aleluja!“

Moški so že odšli s procesijo po cesti navzdol... za njimi so šle ženske...

„Ali naj grem z njimi? je pomislila Alejka in se je pomešala med množico. Toda, kamor se je približala, je zapazila prezirljive poglede in ženske so se začele umikati; one pa, ki so molile naprej, so povzdignile svoj glas, da bi jo odgnale od

sebe. Ko se je hotela vvrstiti med ženske, jo je sunila krepka roka v hrbet:

„Proč pojdi, sramota!“

Umaknila se je in je izstopila iz vrste.

Procesija se je pomikala naprej... Z nebom so še stali pred cerkvijo in od zidov je odmevalo prazniško petje...

„Vstal! Aleluja!“

Alejka je stopila k hišam, da bi množica odšla naprej. Videla je obraze, ki so gledali nanjo... videla je fante, ki so se smejali... videla je stare žene, ki so se obračale od nje... videla je dekleta, ki so si šepetala... Zdelo se ji je, da se je vsa množica izpremenila v pisano mešano zmes, iz katere sikajo sovražni pogledi... Videla je med njimi tudi ljudi čistih duš in veselih pogledov...

„To so ti dobri,“ si je mislila, „oni so vredni, da obhajajo dan vstajenja...“

Na hudobne ni hotela več misliti. Njena duša je pela pesem, kakor je bil jasen dan, ki je vstajal nad zemljo. V njenem srcu je vladal mir, kajti sladak je bil spomin na njega, ki jo je obiskal v trpljenja polni noči in jo potolažil z ljubeznjo in odpuščanjem.

Prišli so z nebom na cesto. Okoli neba so se gnetle ženske in so zakrile duhovnika in ministrante. Za nebom so šli pevci. Alejka je pokleknila.

„Gospod, prišla sem, kakor si rekel...“

In se ji je zdelo, da se je ljubezni poln obraz prikazal iz množice in se je ozrl po nji.

Med ženskami pa je šel šepet:

„Da je ni sram! Boga žali! Oj, sramota! Oči pokriva...! Grešnica! Pa taka...“

Alejka pa je klečala in ni slišala teh besedi.

Procesija je šla mimo po cesti navzdol. Molitev, pesem in šum ljudij so odmevali čez polje.

Alejka je ostala sama na vasi. Ko se je ozrla, se ji je zdelo, da vidi belo podobo, ki stoji ob zidu in gleda v jasno jutro.

„Ali si ti, Gospod?“ je vzkliknila in se mu je bližala. Prilklonila se je in mu je hotela poljubiti roko.

„Glej, vsi me obsojajo, ti mi odpuščaš?...“

Začutila je v duši njegov ljubezni polni pogled — in se je potolažena vračala domov. V njeni duši je bilo jasno — kakor leto osorej, ko še ni vedela za greh, ki so ga prinesle v njeno dušo sanjave poletne noči. Bolj jasno je bilo, kajti v tem jutru je videla vso resnico in ljubezen.

Vsa procesija, petje in zvonjenje se ji je zdelo kakor malo znamenje velike in nerazumljive skrivnosti, ki se odkriva trpečim dušam, kadar verujejo, upajo in ljubijo...

Tehten vzrok.

„Za božjo voljo, Trezika, ti si šele 14 dni omožena in že jočeš?“

„Ah, ljuba Anica, kako bi ne? Danes so nas obiskali gostje in moj Davorin jim je mene predstavljajal: „To je moja stara!“

Poskusni kunec.

Milostiva (s ščenetom v naročju): „Urška, kaj pa to pomeni, da naš Mupi noče jesti mesa? Je mar bolan?“

Dekla: „Ne vem, milostiva. Ali naj grem vprašat živinozdravnika?“

Gospa: „Čakaj še, tega ni treba, najpoprej poskusi ti, ali meso ni staro.“

TONEJ SELJAN:

TRZNDARJEV TONA.

Trznarjev Tona je bil čuden človek; velik, močan a zane-marjen in včasih precej raztrgan, — pa vedno je nosil polne malhe kamenja.

Iskal je namreč zlato rudo, pa je vsak pišan kamen spravil v žep.

Nastopal ni kot pravi berač, marveč hodil je le po nekterih hišah — znance obiskavat — kot je sam trdil.

Parkrat na leto je gotovo prišel k nam in je prenočil pri nas. Pri nas je bil namreč stric, ki je jako rad Toneta izpraševal. „Kako pa je kaj, Tona?“ ga je vprašal s sladkim glasom. „Kaj pa kaj ruda? Ali je imaš kaj? Zlate seveda. Jê — vem, da jo imaš.“ In oni je precej začel izkladati svojo rudo po klopi ali po mizi.

„Jê — tale je lepa,“ je po navadi stric pohvalil kak kamen. „Pa kako je težka. Kje si jo le ubral?“ In Tona je od vsakega kamna vedel dolgo zgodbo. Stric se mu je pa nalašč čudil.

„Oh Tona, ali je vse to res? Ko bi ti prišel k pravemu človeku, ti bi bil naenkrat bogat, ker tako poznaš rudo. Samo pokazal bi mu, kjer si jo ti dobil, pa bi ti zato dal denarja, ej pa koliko.“ Možu se je kar vidno jasnilo lice, ko je odgovarjal

stricu in povedal je vse, kaj je ta in ta gospod rekel in kdo vse je pohvalil njegovo rudo.

Nekoč pa je prišel šele jeseni, a bil je ves bled in shujšan. Stric ga je prašal: „Kako pa je to, Tona, da te ni več k nam? Kaj smo se ti zamerili? Kod pa si hodil?“

In on na to: „Reci gospodinji, naj mi skuha žganjcev, ajdovih. Potlej bom pa povedal.“

Stric ga je lepo prašal: „Ali naj jih polije, ali jih boš kar iz mleka?“

„Tisto je pa meni vseeno,“ je dejal Tona.

„Vse eno, kaj ne. Seveda, žganjec je žganjec.“ In stric je šel v kuhinjo in naročil možu večerjo.

Ko je prišel nazaj, je Tona hodil po sobi gor in dol in gledal v tla. Stric je sedel za mizo in nekaj časa gledal moža. Ko je oni dvignil glavo, se mu je prijazno nasmejal: „Kaj ne, Tona, daleč si bil, ker te tako dolgo ni bilo, daleč?“ Tona je obstal pred mizo, zaobrnil oči in dejal: „Bolan sem bil, bolan. Gori na Bledu sem ležal celo pomlad.“

„Na Bledu?“ se je začudil stric. „Kje pa je to? Tam pa še nisem bil.“

„Saj tudi nikoli ne boš?“ je odgovoril Tona možko.

„Kaj ne, božja pot je tam na Bledu. Ali ne?“

„Tudi božja pot je, pa se težko pride do nje.

Nič drugače kot z ladjo. Zato, ker je cerkev na vodi.“

„Ali še govore kranjsko tam na Bledu?“

„Ne.“

„Kako pa?“

„Tajč.“

„Ali tudi ti razumeš tajč?“

„Tud! No pa nisem prišel nič med tajčarje, ker so le po graščinah. Meniš, da je tajčar kmet kakor ti? On je gospod.“

„Pa si v takem dobrem kraju zbolel?“

„Zbolel? Da! Pa zakaj? Saj še ne veš, zakaj sem zbolel. Čakaj, da ti povem. Pravzaprav zaradi predobrega.“

„Oh ali res?“

„Res. Tam sem stopil malo po hišah, pa sem kar na enkrat imel polno malho. Takele kose mesa so mi dajali,“ pokazal je kot bi odrezal roko za pestjo. „Pa še koliko družega!“

Zvečer sem pa šel h Krevljiču — tam smo si bolj znani — in sem si skuhal večerjo. Kaše sem skuhal velik lonec, pa dobro sem jo polil. Smo pa večerjali. Jaz sem sedel takole na voglu mize kot zdaj ti, pa kašo sem jedel; drugi pa okrog mize in tudi so večerjali. Dva fantina sta pa sedela pri peči, menda sta prišla vasovat. So pa neznansko nevošljivost vganjali zaradi te moje kaše.

Najhujša sta bila ona dva pri peči in domača dekleta. Nevošljivi so mi bili, ker sem imel večjo skledo kot oni vsi.

Jaz sem pogledoval gospodarja, kdaj jim bo kaj rekel, pa nič. Menda se je še njemu ljubilo moje kaše.“

„Zelo je bila polita, kaj ne?“ je vprašal stric.

„Polita pa, da se je kar vtrinjala. Zato se jim je tako ljubilo. Meni je pa ta njih nevoščljivost po črevih stopila, da sem zbolel. Jej, to me je vilo. Potem se mi je pa še zlata žila vtrgala, da sem bil neznansko bolan. To vse zaradi njihove nevoščljivosti. Nazarênsko sem bil bolan.

Šel sem spat na hlev v ajdovico. Tak sem bil kot bi bil pijan. Kot bi mi mravlje lezle po životu. Kar vroče mi je prihajalo in težko sem sopel.

Je bil pa k sreči tisto noč velik mraz, da je vse zmrznilo po meni. Tudi zlata žila je zamrznila.“

„No viš, no viš,“ je rekel stric in se čudil. „Kako ti je mraz dobro storil. I vsaka stvar je za nekaj — Tak te je sama nevoščljivost tako napela? Od onih je šla v te, pa je je bilo preveč, kaj ne?“

„Seveda.“

„Potlej je pa še kaj družega zraven pritegnilo, je bilo pa dosti.“

„Nič družega. Zjutraj je prišel padar h Krevljiču, ker so bili mati bolni, je pa prišel še k meni na pod, ko so mu povedali, da sem gori in mi je dal neko štopo. Jaz sem mu povedal, zakaj sem zbolel in kaj me je rešilo, pa se mi je posmejal in rekel: Ti si še bolj moder kot jaz.“

„No viš, no viš,“ je rekel stric. „Padar je že vedel, zakaj tako pravi. Če bi mu pa ti ne bil povedal, bi bil pa rekel: „Preveč se je najedel.“ Na to se je obrnil k meni: „Idi pogledat, če so mati že skuhali žganjce za Toneta. Gotovo že težko čaka. Kajne Tona, da je tako?“

„Prav, prav. Naj le pogleda,“ je rekel Tona in spet začel hoditi po sobi gor in dol.

VERA:

MI DVA.

Veš, sinoči jaz kraljičina.
Sredi rož temnorudečih,
v zlato solnce koprnečih,
sem bilá.

Pa prišel ti, mlad kraljič si,
mi prinesel zlato krono
belih perl, dijamantov,
krizopravev in ahatov,
rdečih si rubinov v dar.

Pa prišlo je belo jutro,
z jutrom prišlo zlato solnce
in brez krone dijamantov
bila sva kraljevski par.

□□□

IVAN STUKELJ:

DOBRE DUŠE.

V pogorski vasi Olšju pri krčmarju Vodrinu se je nabralo precej pivcev.

Bil je sejem v bližnjem trgu in sejmarji so se na povratku proti domu tu zglašali, da so si še enkrat ugasili nadležno žejo.

Zunaj in znotraj je postalo živahno; glasno so se pogovarjali in nekateri so iznova začeli barantati. Vmes pa je mukala pred krčmo stoječa živina.

Slednjič pa so se sejmarji večinoma porazgubili, ostalo jih je še prav malo.

Tu je sedel Kodrič, sodar iz Robidne. Na sejem je ponesel kopico vedric. Imel je dober dan ter prodal vse blago.

Zdaj stopi v pivnico majhen deček ter se približa h Kodriču, rekoč: „Ata, mama so rekli, da pojdite domu.“

Ta nič ne reče na te besede. Črez nekaj časa pa veli sinčku, ki se je vstopil poleg njega: „Na, Nejček, pij! Tu imaš kruha in jej!“

Deček je hitro segel po kruhu in hlastno zasadil zobe vanj.

„Meni se smilijo otroci, rad jih imam. Otroci so nedolžni. Ljubiti jih moramo, zato nam jih je Bog dal.“

Tako je govoril Kodrič proti svoji pivski družbi. Pri teh besedah se mu je inako storilo, izpremenil je svoj glas in z dlanjo je potegnil prek desnega očesa, kakor bi hotel zatajiti solzo, ki mu je silila na dan.

„Res, prav rad imam svoje otroke.“

„Dobra duša si!“ mu je potrdil poleg sedeči pivski tovariš Rajdež, kočar iz Brezovice, ki je izdeloval grablje, senene vile in kosišča, ter bil s to robo tudi danes na sejmu.

„Le idi, Nejček, pa reci mami, da takoj pridem domu“, je opomnil Kodrič svojega sinčka.

Pri odhajanju je deček še enkrat poželjivo uprl oči v kruh na mizi.

Pa je dalje govoril Rajdež.

Znaki na obrazu so pričali, da je bil vinski bratec. Kadar je imel dober zaslužek, je popival, potem pa stradal, da se bogsmili on in njegova obilna družina.

Začel je hvaliti svojo ženo.

„Moja Rotija, to vam je dobra ženka. Ne najdeš take pod našim zvonom.“

„Ni li to res, Vodrinka?“ obrnil se je Rajdež do krčmarice.

„Res je, res.“

„Prav pridno babnico ti je Bog dal,“ pritegovala sta oba sopivca.

„Veš, nisi je vreden,“ je dostavila Vodrinka.

„Sitna je res, sitna včasih, pa drugače marljiva in skrbna. Marsikdaj bi ne imeli pri hiši niti za sol, pa pri njej se zaplesni še vedno kaka desetica.“

Oči so se mu zaiskrile, kakor da bi zdajci začutil vso ljubezen do svoje Rotijce.

„Zato pa ji tudi kupim nocoj pol litra starine. Prinesi jo, Vodrinka, veš, tiste dobre!“

Krčmarica je prinesla zahtevano pijačo in postavila steklenico na malo mizico poleg peči.

„To ti tudi takoj plačam, saj je za mojo Rotijco. — Malo priboljška ji moram včasih privoščiti. Potrebna ga je, velikrat potrebna, pa kaj, ko smo siromaki. Sirota je in z menoj nosi svoj križ...“

Umolknil je in potegnivši iz ust svojo kratko pipo, je pritisnil ob glavo obe pesti, kakor bi hotel že tam pri sencih ustaviti solze, ki so mu hotele prilezti v oči, zarudele od pijače in zagatnega tobakovega dima, ki je v gostih plastastih oblakih plul po pivnici.

„Veš, pa dobra duša si!“ mu je govoril Hodnik, mal lastinar in mešetar iz Doliča.

Ta pohvala je dobro dela Rajdežu. Mišice na licih so mu zmigavale, šlo mu je na jok, ker se je spomnil velikih križev in težav svoje uboge Rotijce.

In govoril je dalje Hodnik: „Pa vsi smo dobri ljudje, dobre duše, ti Kodrič, ti Rajdež in jaz. Vsi lepo skrbimo za svoje žene in otroke. A siroččina nas tare, kaj se če, a dobre duše smo. Kdo nam more reči, da nismo? A?...“

Položil je roko svojemu tovarišu Rajdežu okolo vratu in ga pritegnil k sebi, hoteč v dejanju pokazati, kako ljubi svoje ljudi. Pritem je stegoval svoj vrat proti Kodriču in zrl vanj z zaloznenimi očmi, ki so čudno odsevale od zabuhlih in rdečih lic.

Zopet je povzel besedo Hodnik: „Moj sin Tone leži bolan. Pravijo, da ga bo spravila sušica pod zemljo. Šele osemnajst let je star, pa bo moral iti pod črno grudo... Smili se mi. Priden je bil in rad je delal, dokler je bil zdrav. Vedno kupujem zdravila, pa vse nič ne pomaga. Ubogi moj Tone, ta bi mi bil zdaj že za pomoč. Kaj čem početi z drugim drobižem — petero jih še imam — ti pa so pridni samo pri skledi. Pa vse imam rad, veš, ti Rajdež.“

Potegnil je z obema rokama po obrazu ter zbrisal dve debeli solzi, ki sta se mu zatrkjali po licih.

Medtem je zunaj zadnji odsev solnca zamrl in mrak je legel na zemljo.

„Lejte, lejte, noč nas bo dohitela. Jaz imam najdalje do doma,“ je rekel Rajdež. „Zdaj bo pa treba domu.“

Te besede je hitro izgovoril in so uplivala tudi na druga tovariša.

„Kdo bi si bil mislil, da se že večeri. Kako hitro nam je čas potekel med pogovorom. Zdaj bo pa treba res odriniti,“ je povzel besedo Kodrič.

Iztežka so se dvignili. Nekaj so se bili zasedli, nekaj pa jim je vlekla preobilo zavžita pijača nazaj.

Poslavljali so se od krčmarja in krčmarice zopet in zopet, dokler se niso nazadnje izmotali skozi duri in vežina vrata.

Ko so bili zunaj, pa so še obstali. Poprijemali so se v slovo za roke, pritegovali se drug drugega k sebi in poslavljali se s truščem. Videti je bilo, da jim ni nič prav do pota, ki ga imajo napraviti do doma. Nekako pičle pol ure je imel skoro vsak do tja.

Na sredi neba je zablestel prvi krajec lune. Ob zahodu je zamigljala večernica. Nastopila je prijetna majeva noč.

*

Ko je sodar Kodrič stopil doma v hišo, mu je veselo naproti prihitelo nekaj otrok s krikom: „Oh, ata, ata, ste nam prinesli kruha, belega kruha? Ata, ata!“

In najmlajši je vmes klical: „Kuka, ata, kuka!“

Kodrič pa se je razjaril: „Kaj kruha! Ali niste večerjali? Vrane nenasitne...“

Sirote so dobile samo malo krompirja v oblicah.

„Vrane zijave, jaz vam bom dal kruha!“

In dobri Kodrič je potegnil dolgo brezovko iznad durinih podbojev.

„Čakajte, jaz vam dam kruha...“

Opletel je parkrat okoli sebe s šibo — in v trenutju so bili otroci za pečjo.

Samo najmlajši v zamazani porhantasti srajčki je obstal. Plašno je zrl na razjarjenega očeta z velikimi očmi. Kakor bi si bil svest, da ni ničesar zakrivil, ni zbežal pred očetom. Pa prišla je mati ter potegnila tega malčka k sebi in ga odvedla v kuhinjo.

Mož pa se je še dalje srdil ter pital otroke s hudimi besedami, hoteč se razporekati tudi z ženo. Ta pa je vedela, da išče objesti, da bi se dodobra razprl in razlil svojo jezo. Poznala je njegovo navado, ni se hotela potegniti za otroke, ki so od strahu ječali na peči. Vedela je, da bi mu s tem jezo še bolj razvnela in otroci bi čutili njegovo surovost.

Ko ni mož našel nikakega odpora, je godrnjaje poiskal nekaj stare obleke, del si jo pod glavo na klopi ob peči in kmalu trdno zaspal z glasnim smrčanjem.

*

Rajdež se je počasi pomikal proti domu. Pijača se mu je razmajevala in koraki so mu postajali vedno bolj opotekajoči. Pa je obstajal tuptatam in se po pijančevski navadi pomenkoval sam s seboj:

„Nu, malo preveč ga nesem domu...“

„A žejo imam še hudo!...“

In tlesknil je z jezikom.

„Hudiman, skoraj bi si bil razlil to dobro starinco...“

„Jaz sem pil cvička, Rotijci pa nesem starinco. — Dobro starinco...“

„Kakšna je li neki? Malo jo pa le pokusim...“

„A — ha!“ se je zadovoljno oddahnil.

„Kakor olje teče po grlu!...“

„Rotijca, dobro starinco boš pila...“

Dalje je štorkljal, a zopet se ustavljal.

„Ne vem, kaj me danes tako žge po grlu?...“

Iznova je napravil globok požirek ter se zadovoljno oddahnil.

„Moram dobro zataktniti steklenico, da se mi ne razlije dobra kapljica...“

Opotekajoč se je naprej krevsal.

Zopet se je ustavljal in ustavljal ter pokušal starino, ki jo je ženi odmeril.

„Nu, to pa rečem, Vodrin, dobro starinco imaš!...“

Predno je prišel do doma, bila je steklenica že prazna.

V koči že ni bilo več luči. Potrkal je na okno. Luč se je zasvetila v malih oknih. Ne dolgo, in žena mu je prišla odpirat.

Rajdež jo je začel šaljivo ogovarjati.

„Molči, molči, polno skrbi imam, pa naj poslušam tvoje čenče.“

„Za tvoje hude besede je čisto prav, da se mi je razlila starinca, ki sem jo kupil za tebe.“

„Ravno sem čakala na dobroto, ki bi mi jo ti prinesel, žlobudra pijanska. Kmalu boš pognal kočo po grlu. Potem bo pa tako vsega konec...“

Legla je v borno posteljo. Tiho je zaihtela, a takoj jezno zatisnila oči, kakor da bi hotela ustaviti tok grenkih solza.

Nekaj otrok je ležalo na tleh na razgrnjeni slami. Bili so pokriti z raztrganimi odejami. Drugi pa so spavali kar oblečeni po klopeh. Zdaj ob svitu luči so se začeli nemirno gibati.

Oče pa je še parkrat stopil po hiši, potem pa upihnil luč ter zlezal na peč.

*

Hodnik je imel najbližje do doma. Prišel je domu, ko so še vsi bedeli.

Večina pijančkov je po navadi v vinjenosti zgovorna. Take narave je bil tudi mešetar Hodnik, kar je že tičalo v njegovem poklicu.

Otroci so ravno večerjali. Umolknili so, ko je oče vstopil. Žena mu je prinesla večerjo ter postavila skledo na mizo. Vsi so bili tihi pri mizi.

„No, pa se nič ne reče, če pride oče domov?“

Vsi molče.

„Ali se ne reče, dober večer, meni očetu?“

Nobenega odgovora.

„Kdo je prišel domu, vas vprašam?“

„Pijanec, zapravljivec je prišel domu!“ je jezno vskliknila žena ter se dvignila izza mize, da bi odšla.

„Tako se govori meni? — Kdo je prišel domu, vas vprašam?“

„Pijanec, zapravljivec!“ je ponovila žena ter odšla v vežo. Mož pa ni odjenjal.

„Jaz vas vprašam: Kdo je prišel domu?“

Zopet molk.

„Jaz vas že naučim. Čakajte, nagajivci!“

In potrkal je ob tla z dolgo leskovo palico, kakršno nosijo po sejmihi živinski barantavci.

„Otroci, na kolena, tu sem pred me!“

Ihteč se je izmotalo izza mize petero otrok v starosti od šestih do enajstih let.

Pokleknili so, pa niso mogli govoriti.

Oče pa jim je narekoval rekoč:

„Gospodar je prišel! Naš ljubi atek so prišli!“

Otrokom pa niso mogle besede iz ust.

„Ali boste govorili ali ne?“

„Oh, ata, bodite pametni, pa pustite otroke pri miru!“ se zasliši slaboten, hripav glas.

To je bil glas bolnega Toneta, ki je ležal na postelji ob steni.

„Kaj, ti mi boš ugovarjal?“

Skočil je jezno k postelji ter visoko dvignil palico nad njim:

„Ti, ti boš meni kljuboval, ki nič ne delaš? Polegaš samo, klada lena“ ...

Potem pa je zopet stopil pred otroke.

„Moj Bog!“ je zastokal bolnik ter krenil z glavo v stran.

„Kdo je prišel, vas vprašam?“

Napol z jokom so odgovorili otroci na očetov ukaz.

V tem trenutku je iznova vstopila mati, poprijela molče otroke, da so se dvignili s tal. Odvedla jih je s seboj v kuhinjo.

Oče pa se je še dalje prerekal s Tonetom.

Ta pa je samo stokal.

„Moj Bog, ata, bodite pametni!“

Suh kašelj je silil bolnika, le s težavo ga je zadrževal.

Slednjič se je kašelj odkrhnil in pognal z vso silo nakvišku. Bolnik se je z muko nagnil z zglavja črez posteljino stranico ter se odkašljaj. Žagovina v pljuvalniku pa se je — pordečila.

Onemogel se je zopet sklonil na zglavnik ter se poravnal po postelji. Rdečica na licih je izginila. Zaklopil je oči, ki so bile zdaj še bolj udrte. Podoben je bil mrliču.

Stari pa je utihnil, ko se je dovolj izsrdil.

Zginil je v stransko izbico.

Črez nekaj časa se je od tam slišalo enakomerno hrkanje in smrčanje v dolgih potegljajih.

MILAN DOLINAR:

NEKAJ JUGOSLOVANSKE ZGODOVINE.

Koncem petega stoletja so se začela iz ruskih ravnin izseljevati slovanska plemena proti zahodu in jugu. Zasedla so vso iztočno polovico današnje nemške države, kjer so ostali Slovani do 13. stoletja gospodarji, vso Avstrijo, razen Tirolskega, na jugu pa velik del balkanskega polotoka. Stali so na mnogo višji stopnji omike nego Nemci, bili so demokratičnega značaja, kar je bila glavna krivda, da niso mogli trajno obdržati vseh zasedenih dežel. Posamezna plemena so bila preveč razcepjena in medsebojno neodvisna, zato se niso mogla trajno združiti v dovolj močne države, ki bi se lahko ubranile vseh zunanjih sovražnikov, čeprav jih je vezal en jezik, ena vera in jednaki običaji. Velik del severnih Slovanov se je izgubil v nemškem morju, Jugoslovani so pa po vrsti izgubili svojo državno samostojnost. Šele dobrih sto let je, odkar se je s pomočjo Rusov obnovila Srbija, današnja Bolgarska pa šteje 35 let.

V srednjem veku so imeli vsi Jugoslovani velike, samostojne države, ki so po vrsti vzrastle in zopet propadle.

Ko so se začeli Jugoslovani naseljevati v svojo današnjo domovino, so zasedli Slovenci del Ogrskega, celo Kranjsko, Koroško in Štajersko in zadeli v Alpah ob Bavarce, s katerimi so koj začeli ljute boje. Pohajali so drug k drugemu na roparske izprehode in močno pustošili zemljo. Mnogo Slovencev je trajno ostalo na Bavarskem, kar še dandanašnji pričajo številna krajevna imena slovenskega izvora.

Kmalu za Slovani so pridrli iz Azije divji Obri, ki so podjarmili ogrske Slovane in začeli posebno Slovence močno tlačiti. Ti so se branili, kolikor jim je bilo mogoče in iz tega odpora je nastala prva velika slovanska država. Takrat so se združili Čehi in Slovenci (ki jih še niso ločili Nemci — Alpe so bile še slovanske) da se otresejo obrskega suženjstva. Vodil jih je junaški Samo, ki so ga izvolili potem tudi za kralja in ta je za časa svojega vladanja (627—658) državo silno utrdil. Čim so se Slovenci otresli Obrov, so se spet začeli oglašati Nemci, ki jih je Samo strahovito potolkel. Če bi bila vladala po njegovi smrti

složnost med njegovimi dvaindvajsetimi sinovi, se ne bi nikdar naselili Nemci med Slovence in Čehe, ter jih ne bi razdelili in dandanašnji bi bila vsa Avstrija naša. Po njegovi smrti je pa razpadla mlada država in Slovenci so živeli dalj časa pod lastnimi vojvodi, ki so imeli sedež na Koroškem. Slovenci in Bavarci so se neprenehoma medsebojno bojevali, leta 748 so se pa zedinili proti Obrom, ki so znova začeli napadati sosedne narode. Slovenci so morali bavarsko pomoč drago plačati, zakaj s tem letom so izgubili svojo samostojnost in so postali nemški podložniki.

Poznejše nego Slovenci so se združili njihovi sosedje Hrvati in ustanovili lastno kraljestvo. Dolgo časa so bili razdeljeni v dve kneževini — dalmatinsko in posavsko. Posavski knez Ljudevit se je 820. leta združil s koroškimi vojvodi proti Nemcem, njegov upor je bil pa potlačen. Slovenci so se enkrat za vselej udali in naše dežele so postale del bavarske vojvodine. Hrvati so pa še celo stoletje menjali gospodarje; včasih so bili podložni Nemcem, včasih Grkom. Po vsem balkanskem polotoku se je razprostiralo takrat grško ali bizantinsko cesarstvo, ki mu je bilo glavno mesto Carigrad ali Bizant, kakor se imenuje grško. Jugoslovani razen Slovencev so se bili vsi naselili na bizantinski zemlji, in zato je njihova zgodovina tesno zvezana z zgodovino Bizanta. Čim močnejši so bili Slovani, tem bolj je propadala grška država, zakaj njihovi cilji so se križali, ker so oboji hoteli biti gospodarji celega Balkana. Najbližji Carigradu so bili Bolgari, zato je bila za nje grška nevarnost največja, in to je bil povod, da so se kaj kmalu združili v lastno državo, s katero so imeli Grki tolikanj posla, da so se med tem lahko Hrvatje popolnoma otresli bizantinskega gospodarstva. Njihov knez Tomislav je združil dalmatinsko in posavsko kneževino ter se je 920. leta kronal za kralja. Srečno se je bojeval z Madžari, ki so bili malo prej zasedli ogrske nižine in podjarmili mnogo Slovanov. Madžari mu niso mogli do živega in posamezna srbska plemena, ki so bila naseljena ob Jadranskem morju, so morala priznati njegovo vladno.

Srbi so bili še bolj razcepljeni nego drugi Jugoslovani; kriva je bila temu hribovita zemlja s svojimi visokimi pogorji. Posamezne gostejše obljudene ravnine in doline so bile med seboj v slabi zvezi, zato so se veliki župani in knezi kosali za nadvlado, a se dolgo časa niso mogli združiti. Hrvate je zjediniła bližina Nemcev, ki so že premagali Slovence ter jim odvzeli samostojnost, Bolgari so se združili radi bližine Grkov; Srbi pa, ki jim ni pretiła ne od ene, ne od druge strani neposredna nevarnost, so ostali razkosani v male kneževine, ki so bile v 10. stoletju deloma samostojne, deloma pod hrvaško ali bolgarsko oblastjo. Največji ste bili kneževini Raša in Bosna, v prvi je bilo glavno mesto Raša (današnji Novi Pazar), v drugi Kotor. Odkar se je razvila bolgarska država, so morali Srbi mnogo trpeti pod njo. Mogočni bolgarski vladar Simeon Veliki je leta 924 opu-

stošil vse srbske zemlje in odpeljal veliko ljudi v suženjstvo. — Kakor že omenjeno, je zgodovina stare Bolgarske dolga vrsta bojev z Bizantom. Za časa hrabrega kneza Kruma so bili Bolgari večni strah Grkom, pozneje so pod knezom Borisom sprejeli krščanstvo. Ta je šel leta 888. v samostan, za njim je vladal par let njegov starejši sin Vladimir; bil je pa nevreden prestola, zato ga je kmalu nasledil mlajši brat Simeon Veliki (893—927). V tem času so bili Slovani na vrhuncu svoje moči. Knez Rurik je osnoval rusko državo, ki je še danes najmočnejša in največja v Evropi, na severu je cvetela pod Svetopolkom mogočna Moravska država; Hrvatje so bili združeni pod kraljem Tomislavom, najsilnejši med vsemi so bili pa gotovo Bolgari, ki so pod Simeonom vodili srečne vojne z Bizantom. Nešteto-krat tepeni Grki so si seveda iskali zaveznikov, ter so jih našli v Madžarih, ki so opustošili bolgarsko zemljo ter oblegali Simeona in njegovo vojsko v Silistriji. Roparskim Madžarom je bilo ležeče samo na plenu, in ko so dovolj nagrabili, so odri-nili. Grke je Simeon kmalu strahovito potolkel, ter jim odvzel med drugim tudi Drinopolje. Priliko, da se osveti Madžarom, je pa kmalu našel. Nemški vladar, ki je živel v večnem neprija-teljstvu z Velikomoravsko državo, a je ni mogel premagati, je poklical Madžare na pomoč in ti so se koj odzvali. Medtem je pa Simeon napadel njihove naselbine, pobil žene, deco in čuvaje, ki so jih pustili pri njih ter poplenil vso deželo. Ko so Madžari izvedeli, kaj se je zgodilo v njihovi odsotnosti, so sklenili, da se preselijo in so znova z vso silo navalili na Velikomoravsko državo; slovansko vojsko so premagali in se naselili v svoji današnji domovini. S to preselitvijo Madžarov so bili Slovani na vse veke razdeljeni v dve skupini: v severne — Čehe in Poljake — ter v južne — Slovence, Hrvatje, Srbe in Bolgare. Simeon sam je imel od tega precejšnjo škodo, zakaj izgubil je vse zemlje severno od Donave, zlasti rodovitno južno Ogrsko, kjer je prebivalo precej Bolgarov. Nešteto Slovanov iz Moravske in Ogrske je zdaj pobegnilo na Bolgarsko, ki je postalo po padcu moravske države središče slovanske kulture. Simeon je spoznal, da proti severu ne more več prodirati in je sklenil, da zavzame Carigrad ter si podvrže vse Jugoslovane, ki bi ostali potem zdru-ženi v mogočni jugoslovanski državi. Premagati je moral Bizan-tince, Srbe in slednjič Hrvatje pod Tomislavom. Povod, da na-pade Grke, je našel kmalu, ko je grški car sramotil bolgarske poslance. Štiri leta so se pripravljali na usodno vojsko; Bizan-tinci so pripeljali iz Azije silno armado, in so vse povsod iskali zaveznikov, ki bi za hrbtom napadli Bolgare. Grki so bili stra-hovito potolčeni in v starih letopisih se čita: „20. oktobra je bila bitka med Bolgari in Grki in po vsemogočni božji volji je po-kazala grška vojska hrbet in je začela bežati. Kričali in jokali so, en je davil drugega, a sovražniki so jih preganjali in napa-dali in tako je nastalo krvoprolitje, kakor ga še ni bilo od za-četka sveta.“ Simeonu je bil pot v Carigrad odprt, ni se mu čas

zdel še primeren za ta poslednji udarec. Prej si je hotel pokoriti zapad in šele potem zadati smrtni udarec Bizantu. Vrnil se je v svojo prestolico Veliko Preslavo, ki je danes mala vas, stari zgodovinarji jo pa opisujejo kot bajnolepo mesto jednako vredno Carigradu. Simeonu ni več zadostoval navadni kneževski naslov, zato se je dal kronati za „carja Bolgarov in Grkov“ in papež sam mu je poslal krono. Prva naloga Simeonova je bila zdaj, združiti tudi ostale Slované pod svojim žezlom. Nesložni Srbi mu niso delali mnogo skrbi, vedel je pa, da se Hrvati pod vodstvom svojega kralja Tomislava ne bodo z lepa udali. Srbski knezi so se ljuto prepirali za vlado in nekateri izmed njih so klicali Simeona na pomoč. Ta si jih je v kratkem času popolnoma podvrget in zdaj je bil na vrhuncu svoje slave. Ves balkanski polotok razen Hrvatske in Carigrada je bil pod njegovo oblastjo. Grki so pisano gledali to najnovejše povišanje Simeonove moči in so se zvezali z nekim srbskim knezom, ki je pa prišel mesto na prestol v bolgarsko ječo. Silna bolgarska vojska se je valila proti Carigradu ter začela oblegati glavno mesto grške države. Carigrad ima pa tako lego, da ga je brez brodovja skoraj nemogoče premagati in Simeon je spoznal, da je ves njegov trud zaman. Sklenil je sicer za Grke jako poniževalen mir, vendar Carigrada ni dobil. Srbske kneze, ki so med tem začeli znova na vse strani spletkariti, je kmalu ugnal, mnogo srbskega ljudstva je pa prebežalo v sosednjo Hrvatsko, kjer je bilo od Tomislava prijazno sprejeto. Simeon je sklenil, da se maščuje Hrvatom, in je l. 927. po skrbni pripravi udaril z ogromno vojsko proti njim, bil je pa strahovito poražen in se je moral povrniti. Te nesreče ni več dolgo preživel in je kmalu nato umrl. Znamenit je pa še posebno, ker je bil prvi veliki pisatelj in književnik bolgarski in bolgarska cerkvena knjiga te dobe se lahko meri vsestransko z grško.

Po Simeonovi smrti so se začele nove prestolne borbe in njegova država se je razdelila v vzhodno, ki je kmalu podlegla Grkom in zahodno, ki je imela središče v Ohridu; slednja je cvetela kratek čas pod carjem Samuelom, ki se je moral preprejati braniti proti Grkom, dokler ga niso leta 1014 premagali pri Belasici. Grški car Vasilij, kruti zatiralec Bolgarov, je oslepil 15.000 ujetnikov, in le vsakega stotega je pomilostil, da je vodil nesrečne brate domov. Car Samuel je umrl od silne žalosti in vsa Bolgarska je bila zdaj podložna Grkom.

O hrvatskem kralju Tomislavu — sodobniku Simeona — pripoveduje zgodovina, da je tudi on storil mnogo na kulturnem polju; legel je pa kmalu za Simeonom tudi on v grob. Pod sledečimi kralji je Hrvatska nekoliko padla na svojem ugledu, povzdignila se je pa spet, čim so prišli Držislav in njegovi potomci na prestol. Znamenit je Kresimir, ki je premagal Benetke, da so mu morale plačevati davek. Zvonimirju je papež izročil kraljevsko krono, s Kresimirjevim vnukom je pa leta 1089. izumrla slavna rodbina Držislavovičev; sledile so bratomorne borbe

za prestol, katerih se je poslužil ogrski kralj Vladislav. Dal se je izvoliti za kralja, obljubil Hrvatom vse polno pravic, pozabil je pa na sleherno obljubo in Hrvatje so postali vedno bolj odvisni od Madžarov, in se še do danes niso mogli otresti njihovega gospodstva.

Srbi so bili za časa Simeona zelo razcepljeni, štiri leta po smrti velikega Bolgara jih pa oslobodi in združi knez Časlav Klonimirovič (vladar od 931 do 960), vendar pa že po njegovi smrti razpade Srbija v šest malih državic, ki so morale mnogo trpeti od bolgarskega carja Samuela, dokler niso 1019 po bitki pri Belasici z Bolgari vred tudi Srbi znova padli pod grško gospodstvo.

Vendar pa to ni trajalo dolgo, ker so Srbi venomer poskušali osloboditi se in Štefan Nemanja (1159—1196) je položil temelje velikosrbski državi. S svojo neumorno delavnostjo, izvrstno upravo in osebnim junaštvom je pokazal srbskemu narodu pot, ki vodi do veličine in slave.

Uprli so se pa tudi Bolgari, ko sta se potomca stare carske rodbine, Peter in Ivan Aten iz prognanstva povrnila domov. 1186 je bil Peter kronan za carja kot prvi vladar iz rodbine Atenovičev. Njegov brat Kalojan je strahovito preganjal Grke, da se jim osveti za vse krivice prejšnjih časov, bil je pa za vratno umorjen pri obleganju Soluna. Bolgarski kmeti se ga še danes spominjajo v svojih narodnih povestih. Po kratki Kalojanovi vladi se je Bolgarska znova dvignila do velike slave in moči. Ivan Aten II. (1218—1241) je napravil iz Bolgarske spet najmočnejšo balkansko državo. Bil je pravičen drugim narodom in je dal srbskemu kralju Vladislavu svojo hčerko za ženo. Z njim je legla v grob sreča bolgarska, zakaj njegovi nasledniki mu niso bili jednakovredni.

Mogočno se je razvijala Srbija pod Štefanom Nemanjem in njegovimi potomci, ki so državo na vse strani povečavali. Ko je Bolgarska začela propadati, je prišla na vrsto Srbija, ki je dosegla svoj vrhunec pod Dušanom Silnim (1331—1355); ta se je oženil z Jeleno, hčerjo bolgarskega carja, ter je tako pridobil na iztoku prijatelje in zaveznike. V desetletnih ljutih bojih je odvzel Grkom vso Macedonijo in Albanijo. Kakor nekdanj Simeon Veliki, tako je hotel zdaj Dušan streti bizantinsko državo ter jo nadomestiti z velikosrbsko. Leta 1346 se je dal v Skoplju kronati za carja srbskega, bolgarskega in grškega. Grki si v svojih zadregah niso znali drugače pomagati, kakor da so poklicali iz Azije Turke na pomoč. Dušan je hotel zavzeti Carigrad in je krenil s silno vojsko tja, a je med potjo umrl. Turki so se kakor povodenj razlivali na vse strani, srbski velikaši in vitezi so se pa po Dušanovi smrti začeli prepirati in so tako oslabili odporno moč Srbov. Razdelili so državo na več delov baš v času, ko bi bila sloga najpotrebnejša in niti strahoviti poraz, ki so ga doživeli Srbi 1371 pri Černomenu od Turkov, jih ni mogel zjediniti

proti skupnemu sovražniku krščanstva. Knez Lazar je sicer poskusil rešiti Srbijo in se je zvezal z bosenskim kraljem Tvrdkom ter z bolgarskim carjem Šišmanom, da se maščujejo Turkom. Še enkrat se je izkazalo slovansko orožje v vsej svoji slavi: 1387 so bili Turki pri Pločniku tako strahovito tepeni, da jih je od 80.000 komaj ena petina ostala živih. Ta poraz je turškega sultana močno zbudel; zbral je ogromno vojsko in udaril dve leti pozneje na Srbijo. 1389 je bila usodna bitka na Kosovem polju, v kateri Srbi niso mogli pregnati Turkov in zdaj so neverniki urno napredovali. V kratkem času so podjarmili vso Srbijo in Bolgarsko, z zavzetjem Carigrada so pa uničili tudi bizantinsko državo. Kakor so nekdanj Slovenci s svojo svobodo plačali bavarsko pomoč, tako so postali zdaj tudi Grki turški podložniki.

Petsto let so bili naši bratje turški sužnji in šele v preteklem stoletju so se začeli s pomočjo Rusije osvobojevati. Lansko jesen so pa spoznali, da je le v slogi moč in skupno so vstali, da enkrat za vselej prepodijo Turke. Tlačitelji se vseposod umikajo pred zmagonosnim slovanskim orožjem, za Srbe in Bolgare se pa začenja zdaj nova doba slave in velikosti.

Junak.

„Kaj bi storili, ako bi padla v vodo?“

„Jaz bi samega strahu omedlel ter se zgrudil na dno čolna.“

Plačana poštenost.

Ču'vaj: „Kje pa si dobil toliko jabolk?“
 Pa glavec (kurajžno laže): „Jaz — jaz sem jih našel in zdaj je kot poštenjak hočem izročiti županu!“

Ču'vaj: „Čaj le — ne trudi se za to, jaz ti najdnino izplačam že sam in sicer takoj —“

Nekoliko priznanj o Vydrovi otroški moki.

Andrštová Anda, učiteljjeva soproga, Postupice, 21./III. 13: Prosim, da mi pošljete 3 kg Vaše otroške moke, toda nemudoma, ker nam je pošla in naš Zdenko za drugo ne mara.

Beneš Adolf, tov. uradnik, Votice, 23./III. 13: Moram Vam naznaniti svoje nepristransko mnenje o Vaši otroški moki. Nočem se Vam laskati, ali zamolčati tudi ne morem, kako smo zadovoljni in veseli, ko naši Liziki tako ugaja. Ko smo se preselili iz Libštata v Votice, nismo mogli izvedeti, ali se tukaj prodaja Vaša moka, vprašali smo Vas tedaj pismeno; moja soproga pa je med tem kupila neko drugo konkurenčno moko, a naš otrok za njo ni maral. Zato smo naročili naravnost iz Vaše tovarne 2 1/2 kg otroške moke, ta pa gre otroku tako v slast, da niti za mleko ne mara, pač pa za „Vydrovko.“ Moka je res slastna, prijetnega duha in okusa,

Lojzek Doležal.

posebno važna pa je okolščina, da si jo vsled njene nizke cene lahko kupijo tudi revni ljudje, saj je za polovico cenejša kakor moka v plehnatih zavojih.

Beneš Jožef, steklar, Vodčrady, Malá Skála, 26./III. 13: Slišal sem že velike hvale o Vaši otroški moki, zato prosim, da mi je pošljete 3 kg na poskušnjo. Ravedoven sem, kako se obnese pri naši Miciki.

Brtoun Janez, poštni uslužbenec, Vel. Jenč, 4./IV. 13: Prosim Vas, da mi poštno obratno pošljete 3 kg Vaše otroške moke, ker našima dvojčicama tako izvrstno tekne.

Burian Rudolf, kmet, Nižebogy, Budyně n. Ohři, 28./III. 13: Usojam si Vam poslati fotografijo našega sina Miloslava, ki je od 2. mesca življen izključno le z Vašo neocenjeno otroško moko. Fotografiran je v 11. mescu svoje starosti, ima 8 zobkov, je zdrav in čil in nikdar še ni posebno bolehal, čeravno je bilo letos pri nas veliko bolnih otrok. Blagovolite nam poslati zopet 1 kg otroške moke.

Cirhan Fr., kmet, Dolejška, Bzí, 15./III. 13: Pošljite mi 2 kg. otroške moke, ki naši Božici tako ugaja.

Dobiáš Jožef, uradnik v tovarni na sladkor, Svojšice, 28./III. 13: Naročujem zopet 3 kg otroške moke. Našo Veruško hranimo ž njo že tri mesece; tehta 8 kg, zraven pa je tako živahna, da je ne moremo brez momentke fotografirati, da se Vam ž njo pobahamo.

Valentova Amalija, Möllersdorf na Sp. Avstrijskem, 27./III. 13: Pošiljam Vam sliko **Lojzeka Doležala**, kateremu sem bila botra. Živimo ga samo z Vašo otroško moko, kadar je nima, ne pije nič drugega. Mati ni mogla otroka dojiti, ki je vsled tega slabo izgledal, zdaj pa, odkar zavživa Vašo moko, je močan in zdrav. Zato svetujem vsaki materi, naj za svoje otroke preskrbi Vašo otroško moko. Fant je star 8 mesecev in se že postavlja na noge. Vašo moko vsakemu priporočim.

Dvořák Francíšek, žel. uslužbenec, Kr. Vínogradí, Havlíčkova ul., 3./IV. 13: Usojam si Vam poslati sliko našega Jurčka. Zavžival je

Miloslav Burian.

Jurček Dvořák.

Franček Harlass.

Harlass Hanuš, zobotehnik in posestnik, Škvrnany pri Plznju, 7./IV. 13: Usojam si Vam poslati fotografijo našega malega Vydrovčana Frančka. Prosim Vas, da ga uvrstite med druge Vaše Vydrovčane v „Domačem Priateljstvu“. Fotografiran je bil, ko je bil 4 mesce star. Od svojega rojstva je prikrmovan z Vašo izvrstno moko in kakor se vidi, gre mu imenitno v slast. Mati ga sploh ni dojila. Moram omeniti, da je hudo bolehal za črevesnim katarjem, tako da je celo že zdravnik dvomil o njegovem zdravju. Edino Vaša čudežna moka ga je ozdravila. Zato zahvaljujem Boga in cenjenega izdelovatelja otroške moke, ki je nam rešila našega ljubelega sinka. Zdaj je 7 mesecev star in tehta $10\frac{1}{2}$ kg. Vašo izvrstno moko vsakemu priporočim in prosim Vas, da mi je zopet pošljete 3 kg.

Hájek Jakob, posestnik, Krtely, Netolice, 12./III. 13: Vaša žitna kava diši tako nam kakor otrokom, otroško moko za našo Kristinko kupujemo v Vodnanjih. Otrok je 7 mesecev star, tehta $9\frac{1}{2}$ kg in ima že 2 zobka. Vaša moka ji najbolj ugaja.

Honejsman Jaroslav, kmet, Divec, Černilov, 4./IV. 13: Pošljite nam 1 kg Vaše otroške moke, ker naša Marička jo neizmerno rada uživa.

Horák Franc., učitelj, Ječovice, Ředhošť, 12./III. 13: Pošljite mi pošto obratno 3 kg Vaše izvrstne otroške moke za našega otroka. S tem 1 kg je bila naša hčerka kmalu pri kraju in zdaj je nimamo. Moka ji je prav posebno prijala in jaz se jo tudi drugim že priporočil. Sicer pa se dobro blago samo hvali.

Hruška Vinko, zidar, Hradenín, Plaňany, 17./III. 13: Prosim Vas, da mi pošljete 1 kg Vaše otroške moke. Naši Marički neizmerno diši.

Huber Jožef, kmet in mlinar, Lipovice, Dub pri Vodnanjih, 4./IV. 13: Prosim Vas, da mi pošljete 3 kg Vaše otroške moke, ki se je tako imenitno obnesla, da jo lahko vsakemu priporočim.

Jirásek Jožef, kmet, Ječovice, Ředhošť, 2./IV. 13: Uljudno Vas prosim, da mi pošto obratno pošljete 3 kg otroške moke, ker nam že zmanjkuje. Otroku neizmerno hšane.

Kocour Rudolf, krčmar, Vrátó, Železni Brod, 15./III. 13: Pošljite nam zopet pošto obratno 3 kg Vaše otroške moke. Našemu Pepeku izvrstno tekne in fant raste, da imamo veselje nad njim. Zdaj je 7 mesecev star in tehta čez 9 kg. Vašo moko s prepričanjem vsakemu priporočim.

Kozáková Em., Möllersdorf na Sp. Avstrijskem, 13./III. 13: Blagovolite mi pošto obratno poslati zopet 3 kg Vaše dobre otroške moke,

tudi Vašo moko, ki mu je zelo prijala. Zdaj je vse in pije Vašo izborno kavo. Star je 1 leto in 1 mesec, zdrav je kakor ribica, živahen pa je kakor škrat.

Fialova Marija, Kumžak, 14./III. 13: Napravili smo poskušnjo z Vašo otroško moko pri našem bolehnem dečku in lahko rečemo, da smo srečni! Deček okreva, debeli, čeravno je prej vedno bolehal in je zdaj tudi bolj priden.

Fišer Alojzij, Kerhartice, delavska hiša, 11./III. 13: Ker sem se prepričal, da je Vaša otroška moka jako redilna in otroku gre v slast, zato Vas prosim, da mi je zopet pošljete večjo množino. Dozdaj sem imel samo zavojčke po 24 vin.

Fryauf V., kmet, Suchomasty, 2./IV. 13: Naročujem $2\frac{1}{2}$ kg otroške moke. Prosim Vas, da mi jo le brz pošljete, ker naša Vlastica se brez nje dolgočasi.

Kristinka Meznarič.

ker sem eno škatljico dala svojim znanam za poskušnjo, tako da je zdaj tudi meni zmanjkuje in naša Anica noče nič drugega papati. Od 3. tedna jo hranimo izključno z otroško moko. Zdaj je 9 mesecev stara, debela kakor cmok in živahna kakor škratec. Hotela sem že z moko prenehati, a ona za drugo ne mara. Vsa čast Vašemu izdelku. Pri prvi priložnosti pošljem Vam fotografijo naše male Vydrovčanke. Vašo moko vsakemu toplo priporočim.

Kynčl Francšek, strojnik, Hrabačov, Jilemnice, 5./IV. 13: Naša družina se je za enega otroka, Venovška, povečala, ki je že 2 kg Vaše moke uničil in zdaj zopet po njej hrepeni. Zato si jo hočem naročiti naravnost iz tovarne. Že 4 svoje otroke smo odgojili z Vašo moko in moramo je vedno več skuhati, da tudi drugi okusijo.

Krejčí Venčeslav, Dolnji Maksdorf, 19./III. 13: Pošljite mi zopet 3 kg otroške moke, ker nam je že pošla in naši dekletci nista z drugo hrano zadovoljni.

Kresl Franc., kovač, Dobřív, 15./III. 13: Blagovolite mi poslati zopet 3 kg Vaše otroške moke, ker naši Barbiki neizmerno gre v slast.

Kroupa Franc., c. kr. prem. uradnik, Jakobeny, Bukovina, 31./III. 13: Prosim, da mi takoj pošljete 4 kg Vaše izvrstne otroške moke. Pozabil sem prej naročiti, naša Jurica pa noče nič drugega papkati, vedno kriči.

Meznarič Matija, oficijant, Ormož na Štajerskem, 19./III. 13: Dovoljujem si Vam poslati sliko naše hčerke Kristinke. Fotografirana je, ko je bila 13 mesecev stara, ko je že hodila. Prosim, da jo uvrstite v Vaš časnik. Kakor se vidi na sliki, ji je moka prav ugajala. Zdaj ž njo bomo hranili svojega novorojenega dečka in upamo, da bo tudi njemu šla v slast.

Míča Martin, Kopcsány na Ogrskem, 7./IV. 13: Pošiljam Vam sliko našega Janezka, da se prepričate, kako mu je koristila Vaša otroška moka. Prižadenem si, da se Vaš izdelek razširi tudi v drugih družinah.

Dragotin Moravec.

Moravcová B., trgovka, Kvasiny pri Rychnovu n. Kněž., 25./III. 13: Usojam si Vam poslati sliko našega Dragotina, katerega smo od 4. mesca hranili samo z Vašo izborno otroško moko, ki mu je šla posebno v slast. To izpričuje tudi fotografija, ki je napravljena, ko je bil otrok 15 mesecev star. Vaš izdelek vsakemu toplo priporočim.

Novotný Franc., kmet, Polipsy, Kácov, 18./III. 13: Prosim Vas, da mi pošljete znovič 2 kg Vaše otroške moke, s katero vspešno prikrmuje mo našega otroka.

Opršal Ivan, Toužetín, Vrbno, 27./III. 13: Blagovolite mi na priporočanje g. Otokarja Eberta, iz Vrbna poslati 1 kg Vaše otroške moke za našega Janezka.

Pařízek Francíšek, kmet, Straky, Vlka, 27./III. 13: Prosim uljudno, da mi pošljete 5 kg žitne kave. Otroška moka se je imenitno obnesla. Želim obilo vspeha!

Janez Zabadal.

Dolšek Pěnička.

Marička in Boženka Šulista.

Suchá v Šleziji, 14./III. 13: Prosim, da mi brž ko brž pošljete zopet Vašo izvrstno otroško moko, kajti jaz jo potrebujem za dva dečka. Naš Slavko je pol leta bolehal za želodčnim katarjem, čim pa je začel uživati Vašo moko, takoj se je obrnilo na bolje, zdaj pa brez nje ne more biti. Zdaj je 16 mescev star, ali od moke noče slovo vzeti, 25 kg je je že pojedel. Ta mlajši pa je 1 mescev star in tudi jo že uživa, noče brez nje spančkati. Vaša moka izvrstno koristi našima otrokoma, zato Vam izrekam prisrčno zahvalo.

Šulista Tomaž, Hosin, Hluboká pri Č. Budjevicah, 1./IV. 13: Pošiljam Vam sliko naše Maričke, 20 mescev stare, in Boženke, ki je 8 mescev stara, obe sta bili od nežne mladosti prikrmlejevani z Vašo otroško moko, katero smo kupovali pri g. Kralju v Č. Budjevicah. Ta jima je vedno dišala, zdaj pa jima tekne tudi Vydrovka, kar se pač jasno vidi na sliki. Vsaka mati škoduje svojim otrokom, ako za nje ne oskrbi svtovnoznani „Vydrov izdelek“.

Zdenica Waigl.

Pelnářová Marija, soproga kn. dvornega fotografa, Soběslav, 18./III. 13: Danes sem kupila pri tukajšnjem Vašem zastopniku g. Em. Lustigu Vašo otroško moko in čeravno sem jo poskusila prvikrat, vendar Vam lahko potrdim, da je naši Ivanki izvrstno dišala. Izprva sem dvomila, a izid je potrdil česar nisem pričakovala. Lepa hvala!

Pěnička Ruđolf, Knittelfeld, Genossenschaftsgasse, na Štajerskem, 15./III. 13: Kakor tisoče drugih tudi jaz Vam pošiljam fotografijo našega Dolfeka v starosti 6 mescev, ki je izključno življen z Vašo moko, ki pa mu tudi prav dobro ugaja, kakor se vidi na sliki. Zato Vašo izvrstno moko toplo priporočam vsem mamicam.

Poděšva Ant., strojnik, Střední

Marička Traxler.

Traxler Luđovik,

zid. mojster, Rožnov pri Nemškem Rychnovu, 7./IV. 13: Usojom si Vam poslati fotografijo naše male hčerke. Stara je 13 mescev in krmljena samo z Vašo otroško moko. Poskušali smo tudi z drugimi mokami, a smo se prepričali, da je Vaša najboljša in najcenejša. Odkar jo naša hčerka uživa, je vedno zdrava in dobro izgleda, kakor se vidi na sliki. Kadar nam bo pošla, si jo naročimo znovič, ker naša majhna punca noče brez nje biti.

Waigl Ruđolf, vinotržec, Olomúc, Litovelská, 22./III. 13: V album Vaših malih Vydrovčanov pošiljam Vam sliko naše Zdenice. Fotografirana je v 10. mescu, tehta 11 kg, tudi že govorička in dozdam še ni bolehal. — Mati jo je dojila samo tri tedne, potem smo jo hranili samo z Vašo moko, katero vsakemu toplo priporočam.

VSEBINA: KSAVER MEŠKO: Dvojna pomlad. — **ZOFKA KVEDER:** Mati. — **JOŠKO JAKŠE:** Oj potnik samotni. — **KRISTINA:** Bele astre. — **MARIBORSKA:** V tujino. — **VERA:** To hudir je. — **KSAVER MEŠKO:** Moja krivda. — **J. E. RUBIN:** Grešnica. — **TONEJ SELJAN:** Trznarjev Tona. — **VERA:** Mi dva. — **IVAN STUKELJ:** Dobre duše. — **MILAN DOLIŃAR:** Nekaj jugoslovanske zgodovine.

Kako se pošilja Julep.

Julep — izprešani sadni sok — je navadno v $\frac{1}{2}$ literskih steklenicah. Ena steklenica tehta do 1 kg, torej se samo ob sebi razume, da ga ni mogoče pošiljati po pošti, ker bi bila previosa poštnina.

Najbolj primerno je, ako pošljamo Julep po železnici in sicer v zabojih po 10, 20 in 50 steklenic. Zaboji z 10 steklenicami so le na poskušnjo, kajti cela pošiljatev stane K 4.—. Ker pa si voznino mora plačati odjemalec, zato tudi taka pošiljatev je še predraga. Toda v tem slučaju gre samo za poskušnjo in za enkrat že velja.

Najbolje pa se izplača, ako si naročite 50 steklenic, voznina do Vas in potem nazaj, ako vrnete prazne steklenice in ako kraj, kamor se blago pošilja, ni predaleč, je samo za 3—4 vin. višja pri vsaki steklenici.

Kadar kupite Julep, plačate s tem obenem tudi steklenico. Steklenice pa vzememo po 10 vin. nazaj, ako nam jih vrnete na žel. postajo Stara Libenj na severozahodni železnici.

Cena Julepa je potemtakem jako nizka, ako prevdarimo, da so ti soki pristni, nepokvarjeni in nezmešani z vodo.

Steklenico jabolčnega Julepa pošljamo po 40 vin., višnjevega in robidničevega po 60 vin. Vinski Julep je že razpečan. Letošnje leto ni bilo mogoče, da se bolj preskrbimo s to priljubljeno pijačo, zato pa Vam lahko namesto alkoholne pijače ponudimo jabolčni ali višnjevi Julep kot namizno pijačo. Julep se pije navadno tako, da se v kozarec natoči polovica vode in polovica Julepa, s tem dobite prav okusno, zdravo in osvežujočo pijačo.

Posiljite na moj račun: (Blagovilite še podčrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Kilogrami	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
		K	V	K	V
	„Vydrovko“ žitne kave	4	50		
	Otroške moke	2	40		
	Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
	Juhinih konzerv, mešanih u posameznih porcijah	1	50		
	Juhinih konzerv: gobave, grahove, lečne, rezančne in rižave à $\frac{1}{4}$ kg škatlja	1	50		
	Juhinega pridojka $\frac{1}{4}$ kg steklen.	1	60		
	Oblatov maslenih št. 25 kmô.	2	—		
	„Destin“ „ 40 “	2	—		
	„Dezer“ „ 50 “	3	—		
	Šumetih bonbonov „Fimbo“ št. 50 kmô.	2	—		
	„ „ „Fimbo“ št. 40 kmô.	2	—		
	„ „ „S sidrom“ št. 50 kmô.	2	—		
	Sadni bonbon „Bene“ št. 25 kmô.	1	—		
	Buhtina, steklenica $\frac{1}{4}$ kg	1	—		
	Gotčice franc. (mlete) $\frac{1}{2}$ kg stekl.	1	—		
	„ kremž. (zrnate) “	1	—		
	„Julepa“				
	Skupaj . . .				

„Vydrovko“ pošljamo popolnoma posebej in vedno franko. Ostale izdelke pošljamo franko le, ako presega račun K 6.—. „Julep“ pošljamo le po železnici, vedno nefrankovano.

Cenik naših izdelkov:

Vydrova žitna kava poslana posebej v platnenih vrečicah, poštnine prosta 5 kg. K	4-50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	2-40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) v škatlji s 25 porcijami	1-50
Juhin prideatek, stekl. 1/4 kg.	1-60
Šumeči bonboni »Ambo« 50 kmd. K 2—, 40 kmd. K 2—, »s sidrom« 50 kmd. v škt.	2—
Sadni bonbon »Bene«, 25 kmd.	1—
Masleni oblati, zavitek s 25 kmd.	2—
Oblati »Dezert delikat« zavitek s 50 komadi	3—
Oblati »Destin«, s sadnim okusom, zavitek s 40 kmd.	2—
»Buhtin«, začimba za pecivo v 1/4 kg. stkl.	1—
Gorčica po franc. in kremškem načinu po 1/2 kg. stekl. po	1—
»Julep«, sadni soki (glej insert).	

Pošiljlatve od K 6— naprej (izvzemši »Vydrovko« in Julepa) pošiljamo franko.

Vydrova tovarna hranil, Praga VIII.

Izdaja in za uredništvo odgovarja založnik F. Vydra, Praga VIII. — Tiska B. Holinka, Praga VIII.

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročnik:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Železniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova tovarna hranil

Praga VIII.

(poštni urad Praga 22)